

ABONAMENTUL :

Pe un an . . . 28— Cor.
Pe jumătate an 14—
Pe 3 luni . . . 7—
Pe o lună . . . 2-40

Pentru România și
străinătate :

Pe un an . . . 40— franco

Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 760.

ROMÂNUL

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA:
Strada Zrinyi Nrul 1 | a.

INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.

Mulțămite publice și Loc
deschis costă șirul 20 éi.

Manuscrisurile nu se în-
napoiază.

Octroarea limbei maghiare în biserică. — Prigonirea românilor greco-catolici. — Confiscarea dreptului de întrunire. — Primarul Alba-Iuliei oprește ținerea meetingului

Sufletul românesc de pretutindeni, atât de răscolit de temerarul atentat ce se încearcă împotriva uneia din bisericile noastre naționale, e fulgerat acum din nou de o stranie cutezanță a celor ce ne vor strivi-rea. S'a găsit un ciot nenorocit, un habotnic torturat de viziuni sinistre, un ienicer de carnaval, care să se puie în calea torentului de revoltă a milioane de conștiinți românești și refugiat sub aripa ideii de stat, să înfrunte cu'n cinism stupid răsvrătirea mândriei noastre adânc rănite. Și s'a găsit acolo, în cetatea Bălgradului, ale cărei ziduri au strălucit odată de reflexul sa-biei lui Mihai și au gemut de uruitul surd al roții ucigașe; în cetatea din tainițele căreia izvoresc veșnic atâtea unde mute ale trecutului nostru...

E, poate, un semn al vremii cetezanța nesocotitului mercenar, e poate prevestirea ce ne-o trimite istoria viitoare, acum în preajma unor mari evenimente în viața neamului nostru și noi simțim lămurit dogoarea lor, simțim adierea unor vremi de pară și cu apropierea clipelor hotărâtoare, simțim sporind în sufletele noastre îndemnurile de supremă împotrivire...

Despre noul act de tiranism, care ne înviforează conștiința, primim următorul raport:

Hotărând consfătuirea inițiată din Buda-pesta ținerea unui mare meeting al românilor greco-catolici pe 28 maiu st. n. în Alba-Iulia, comitetul aranjator s'a pus fără amânare în lucrare, pentruca să asigure decurgerea în bună rânduială a acestei manifestări de istorică însemnătate.

În numele comitetului aranjator D-nii dr. Iuliu Maniu din Blaj, dr. Ioan Marciaș și dr. Camil Velican din Alba-Iulia, încă în 3 maiu an ananțat ținerea adunării la primarul orașului din Alba-Iulia, cerându-i răspuns favorabil și grabnic. Primarul orașului și-a cerut timp de cugetare până în 5 maiu, sub pretextul, că în 28 maiu e zi de targ de săptămână, când conform unei ordinațiuni ministeriale, afirmativ, nu s'ar putea ținea adunări politice.

Urgitând rezoluția, în 5 maiu, d-nul dr. Marciaș a primit răspunsul, că d. primar nu s'a putut decide încă. În 6 maiu la repetițe urgitari primarul — deși i s'a arătat, că în Alba-Iulia chiar și în timpul din urmă au fost permise adunări în zilele de targ de săptămână, — a declarat categoric, că în 28 maiu nu se poate admite ținerea adunării, spunând însă, că dacă se va convoca pe altă zi, atunci nu împiedică nimic admi-terea adunării.

Văzând comitetul aranjator în ținuta d-nului primar o tendință de trăgănare a chetiunei, a schimbat îndată terminul adunării pe 29 maiu st. n. cerând admiterea ei pe aceea zi, cecece verbal i s'a și pus în vedere.

Bazat pe aceste, comitetul aranjator fără amânare a dat publicității convocatorul pentru ziua de 29 maiu st. n. așa precum l-a publicat și ziarul nostru.

Spre marea mirare și indignare, însă, a comitetului aranjator, în aceeași zi i s'a înmănat d-lui dr. Ioan Marciaș decisiunea primarului adusă sub nr. 4610—1912 prin care oprește ținerea adunării, cu motivarea revoltător de cinică și ridicolă, că chestiunea episcopiei greco-catolice maghiare este deja rezolvită și că nu permite protest în contra limbei maghiare, fiind aceea limba statului.

Mai la vale publicăm în întregime toate actele referitoare, pentru a dovedi apucăturile perverse ale motivării decisiunii primarului. În contra acestei decisiuni s'a dat la moment apel la vice-comitele comitatens. Sperăm, că forurile mai înalte nu se vor lăsa în aceeaș măsură răpite de șovinismul orb și de intoleranța fără margine, de care dă dovadă decisiul primarului din Alba-Iulia.

Nu ne îndrăim, că adunarea din Alba-Iulia va fi totuși permisă. Decisiul ilegal al primarului, adus auzului, se vede, pentru a produce confuzie în șirurile noastre, nu-i permis să întrerupă pregătirile pentru adunarea din Alba-Iulia, care trebuie să fie cu atât mai impunătoare.

Ori cum ar fi însă decisiul primarului este un prețios act de recunoaștere al afirmărilor noastre, că înființarea bisericii greco-catolice maghiare nu este o necesitate religioasă ci un act de prigonire politică și un mijloc de a introduce în mod volnic limba maghiară, limba statului!! în biserică. E o dovadă, că tendința de maghiarizare, care a dat faliment pe celelalte târîmuri, vrea să cucerească arma bisericii. Ajunși aici trebuie să opunem ultima rezistență cu ultima energie!!

Actele referitoare sunt următoarele:

Petitia adresată primarului, pe ungurește:
Tekintetes Városi Tanács!

Folyó évi május hó 29-ikének délelőtti 10 órájára a magyarországi görög katolikus román hívőket Gyulafehérvárra egy országos értekezletre hívtuk egybe abból a célból, hogy a létesíteni szándékolt görög katolikus magyar egyház tárgyában elfoglalandó álláspontjukat megállapítsák. Az értekezlet helye a gyulafehérvári városi vigadó terme és sétatere, ideje 1912. május hó 29-

ikének délelőtti 10 órája, tárgysorozata pedig a következő lesz:

1. A gyűlés megnyitása.
2. A gyűlés megalakulása.
3. A létesítendő gör. kath. magyar egyház kérdésének tárgyalása, a vonatkozó határozati javaslat meghozatala, esetleg ennek javaslatba hozatala véget egy bizottságnak kiküldése.
4. Esetleges indítványok.
5. A gyűlés bezárása.

A rend fenntartásáért felelősséget vállalunk. Tisztelettel kérjük ezen gyűlést tudomásul venni.

Gyulafehérvárt, 1912. évi május hó 3-án.

Tisztelettel:
(Aláírások.)

Pe românește:

Onorat conziliu orășenesc!

Pe ziua de 29 maiu a. c. la ceasurile 10 a. m. am convocat pe credincioșii români greco-catolici din Ungaria la Alba-Iulia la o conferință generală, în scopul să-și fixeze punctul de vedere în chestia înființării plănuită bisericii greco-catolice maghiare.

Conferința se va ținea în chioșcul și parcul orășenesc, în 29 maiu 1912 la ceasurile 10 a. m. și va avea următorul program:

1. Deschiderea adunării.
2. Constituirea conferinței.
3. Desbaterea chestiunii bisericii gr. catolice maghiare, ce e să se înființeze; aducerea unei rezoluțiuni în această chestiune, eventual exmiterea unei comisii pentru propunerea unui proiect de rezoluțiune.
4. Eventuale propuneri.
5. Închiderea adunării.

Luăm răspundere pentru susținerea ordinii.

Vă rugăm să binevoști a lua la cunoștință ținerea acestei adunări.

Alba-Iulia, la 3 maiu 1912.

cu stimă:
(Iskálituri.)

Deciziunea primarului.

Sz. 4610—1912.

k.g.

A magyarországi gör. kath. híveknek a gör. kath. magyar egyház ellen elfoglalandó álláspont ügyében f. hó 29-ére tartandó gyűlés megtartása tárgyában beadóit kérésére a következő véghatározatot hoztam:

A gyűlés megtartását jelzett célra nem engedélyezem egyrészt azért, mert a gör. kath. magyar egyház kérdése már megvan oldva, másrészt pedig a magyar nyelve, mint állam nyelve elleni tiltakozását szintén nem engedélyezhetem.

Miről azon hozzáadással értesitem, hogy jelen véghatározatom ellen Alsófehér vármegye alispánjához beadandó s aláírott polgármesterhez benyújtandó felbbezéssel élhet.

Gyulafehérvárt 1912 május hó 6-án.

P. H.

Novák s. k.
polgármester.

Pe românește:

Nrul 4610—1912.

adm.

La rugarea înaintată în chestia tinerii unei adunări în 29 l. c. a credincioșilor gr.-cat. în scopul fixării ținutei ce au să o ia împotriva bisericii gr.-cat. maghiare — aduc decisiunea următoare:

Nu permit ținerea adunării în scopul de mai sus, fiindcă, deoparte, chestiunea bisericii gr.-cat. maghiare este deja rezolvată, iar de altă parte, o protestare împotriva limbii maghiare, fiind limba statului, nu pot permite.

Despre ce vă încunostiințez pe lângă observația, că împotriva acestei decisiuni puteți da apel adresat vicecomitetului comitatului Albei-inferioare și apelul să fie trimis scrisului primar.

Alba-Iulia, la 6 maiu 1912.

L. S.

Novák m. p.
primar.

Apelul nostru.

Onorat consiliu orășnesc!

Impotriva decisiunii nr. 4610—1912 adm. prezentăm în timpul legal următorul

A P E L:

Decisiunea cu numărul de mai sus este nedreaptă, fiindcă „nu permite” ținerea adunării conchimate pe 29 l. c. în Alba-Iulia.

Înainte de toate trebuie să protestăm împotriva acelei expresiuni din numita decisiune, contrară dreptului public, că „nu permite” ținerea adunării. În sensul normelor de drept în vigoare, ținerea adunărilor nu este dependentă de permisiunea forurilor administrative. Adunările sunt a se anunța numai spre luarea la cunoștință și aceasta luare la cunoștință nu se poate denega de forurile administrative, decât numai în cazul când ordinea publică este primejduită.

În cazul de față însă nicidecum nu se poate denega luarea la cunoștință a adunării din motivele cu cari sprijinește On. consiliu orășnesc decisiunea sa nedreaptă.

Pentru că:

1. În rugarea noastră nu este vorba despre aceea, că adunarea va avea să ia poziție împotriva limbii ungherești, ca limbă a statului. Scopul adunării l-am definit în rugarea noastră din cuvânt în cuvânt așa: „să-și fixeze punctul de vedere în chestiunea înființării

plănuitei bisericii greco-catolice maghiare”. Adunarea va fi chemată să „fixeze” acest „punct de vedere” cum va voi, ceea ce fără îndoială îi stă în voie și are drept să o facă, mai ales, că plănuita dieceză atinge provincia mitropolitană de Alba-Iulia și Făgăraș.

2. Nu este lege, care să stabilească pentru limba maghiară o poziție privilegiată în viața bisericească. Chiar și dacă ar fi o asemenea dispoziție legală, apărarea cu arme legale a limbii noastre materne, într-o parte a bisericii noastre și apărarea limbii sale liturgice, formează un drept cetățenesc inalienabil al nostru, la care nici într-un caz nu putem renunța.

3. Nu avem cunoștință, că ar fi deja rezolvită chestiunea bisericii greco-catolice maghiare. Să presupunem — fără a concede însă — că chestiunea aceasta ar fi de fapt deja rezolvită, avem totuși dreptul — în baza dreptului nostru de intrunire — și în chestiunea aceasta, ca și în orice chestiune de interes public, să ne intrunim, să ne arătăm părerea și să ne stabilim punctul nostru de vedere. Nu putem permite să fim lipsiți de acest drept cardinal cetățenesc.

4. Nu putem admite să ni-se cunțească dreptul nostru de intrunire, prin astfel de curatele polițienești, cari au coloritul unei censuri preventive.

Rugăm să ni-se învanteze acest apel la forul al doilea unde cerem să se ia la cunoștință ținerea adunării schimbându-se decisiunea nedreaptă.

Cu stimă: (semnaturile).

Sperăm că în urma acestui apel energic și clar argumentat, forurile superioare vor grăbi să repare greșala nesocotitului primar, încercând o rehabilitare măcar parțială a prestigiului atât de sdrențuit al libertăților cetățenești din Ungaria.

Vom raporta lumii românești despre toate fazele prin cari va trece această chestiune, care agită în grad suprem toate conștiințele românești.

INTERNE

Reforme financiare cari ne pot atinge și pe noi. În vorbirea sa rostită pe ocazia prezentării noului guvern în parlamentul ungar, premierul Lukács amintea între altele și de unele reforme ce ar avea de gând să introducă pe teren economice reforme cari ar fi chemate în primul rând să reguleze bunul mers al marilor instituții de bani. Cea mai însemnată ar fi aceea care prevede măsuri legislative chemate a să anume apariții triste și îngrijitoare ce s-au observat în timpul din urmă pe terenul creditului. Sub aceste apariții avem să înțelegem număratoarele falimente, cu cari ne ales așa zisele „bănci patriotice” ne surprind din vreme în vreme. Ne temem însă că cumva statul, prin organele sale de control ce va fi să introducă, să meargă prea departe și să exercite ingerințe nepermise în mersul regulat al băncilor noastre, cari sunt spini în ochii multor patrioți. Și din parte din șovinism de rasă, parte din motive de concurență, nu mai puțin dureroasă pentru băncile iudeo-maghiare din țințele românești.

Iată de altfel și părerea organului „Solidarității”, a „Revistei economice” cea mai competentă în chestiuni economice la noi.

„Că în ce direcție se mișcă planurile de formă ale guvernului, din scurtele enunțăriuni ale lui Lukács nu se poate ști. Probabil însă că se intenționează luarea de măsuri legislative pentru exercitarea unui control mai sever asupra instituțiilor de bani.

Un astfel de control — exerciat fără ținerea autonomiei băncilor și nu din partea organului statului — trebuie să recunoaștem, că ar putea contribui mult la îmbunătățirea stărilor noastre, ce dominează în deosebi în sânel instituțiilor de bani maghiare și la cari mai ales s'au simțit enunțările ministrului. Pentru cele mai mult din acestea controlul extern este deadreptul o necesitate și este și de interes public ca să se exerciteze de organe independente. Băncile noastre maghiare — repetăm, că întru cât guvernul intenționează cumva introducerea unui control în stat, ceea ce este foarte probabil — nu vor să motiveze a se teme de măsurile legislative puse în prospect de guvern, precum nu se tem de ele băncile nemaghiare: ale noastre, cele săsești slovacăști, cari prin organizațiile lor au intrat între ele de mult, pe cale socială-autonomă, relațiile, pe cari cele două organizații regnicolare bănci, neputându-le înfăptui, și ei le va introduce acum puterea de stat”.

Testamentul unui poet necunoscut.

Las florilor iubirea mea, ca'n ele
În toată primăvara să'nflorească;
Iar dorul vântul să mi-l stăpânească
Și să mi-l spună nopților cu stele...

Las setea mea de-azur la rândunele.
Avântul vulturii mi-l moștenească;
Revolta-mi, fulgercle s'o împărțească;
Izvoarelor las cântecele mele.

Durerea visurilor necântate,
O las întregă mării sbuciumate
Ca'n ea să-și intrupeze sguduirea...

Și mor, gemând că n'am putut în lume,
Să cuceresc din clipa-mi nenaurirea
Și-aceluia ce-am fost să-i las un nume...

„Viața Românească”

M. Codreanu.

Informațiuni literare

Un simbolist.

Alexandru T. Stamatiaide: „Din trâmbițe de aur” (Poeme). Prețul 2 lei.

Un simbolist?

Este în cercul lor; se crede și se numește însuși astfel.

Să-l vedem cum este.

Autorul poemelor este un tânăr de 27 de ani. O desvoltare a lui nu-i de loc exclusă, mai ales dacă și dânsul va începe să creadă că-i este necesară.

Iar calitățile, ce le are până acum sunt destul de remarcabile, ca să justifice atenția cetitorilor.

Eu îi închin acest foileton și pentru alt motiv: Fiind întâiul simbolist despre care scriu aici, vreau să-l descriu mai amănunțit, pentruca cetitorii „Românului” să-și poată face o idee limpede — și cu vremea, vorbind și despre alții, tot mai completă — despre ce este simbolismul românesc.

A. T. St. are despre sine și arta sa o conștiință foarte înălțată. Cu ajutorul unui citat din Baudelaire se clasifică însuși prin „les forts”, printre cei tari. Artă sa îi este scut, tovarășe, dar și — „regină” (p. 50); inspirarea îi vine din când în când, dar venind i-se pare „sublimă”; și pro-

dusul ei sunt flori rare, dar „veșnice” (p. 52); poezia sa îi este „palat” (p. 73). Deci iată-l: un poet rege!

Înainte să cântă — simbolic — trâmbițe de aur — poeziile sale? — care chiamă la timp „adorării” — opera, volumul? — unde ca să intrupată în statuă de aur și de fildeș, ca unde odată în Grecia antică, o zeiță. (p. 7—9). Așa în teleg prefața cărții, scrisă și ea în versuri.

În prefața aceasta este marș viu și mai ales piept umflat. Este un marș, un pas atât de apăsător încât din capul locului suntem lămuriti că poezia are o retorică mișcată și din capul locului ne prinde și temerea că retorică va combate poezia.

Retorică este vorbirea umflată a politicianului efemer, care vânează aderenți și voturi; retorică este o apărare afectată lipsită de argumente reale; retorică este gazetarul care voește să agite acolo unde simțul moral nu s'a putut indigna în mod firesc, fără intervenția lui nedorită. De astăzi de retorică nu poate fi vorba aici.

Retorică, în sens bun, este puțința de a fi fige și în sufletul altuia ideile noastre, este puterea de a tipări în inima altuia sentimentul nostru și a-l face să simță ca noi. Retorică este a ști cum să cugete ca noi, să ne urmeze neîntrerupt și cugetele ce-și însușește dela noi. Aici de acum retorică este vorba.

A. T. St. o are și nu o are; o are uneori, are totdeauna.

Cetiți de ex. poezia „Dintr'un roman” și găsiți: un început rece, ca de autobiografie liniștită.

Vasile de Stroescu a participat incognito la serbările jubilarie ale societății „Petru Maior”

Douăsprezece mii coroane societății „Petru Maior”

Pătruns de o adâncă emoție, uimit de generositatea unui suflet mare și adânc, împărtășesc în cuvinte simple obștei românești după cum o cere aceasta măreția faptei, — înălțatoarea surprindere de care a avut parte societatea academică „Petru Maior” a universitarilor români din Budapesta, care nu de mult a serbat în cadre atât de grandioase dănuirea ei de o jumătate de veac.

Societatea a primit duminică (în 5 mai) după amiază o scrisoare datată din Budapesta dela... **marele mecenat Vasile de Stroescu.** Scrisoarea e lungă și e adresată comitetului societății.

Rezervându-și comitetul societății dreptul de a publica pentru prima dată această scrisoare în memorialul jubilar, cel va eda societatea „Petru Maior” în curând, redau numai câteva propoziții, cari însă lămuresc îndeajuns surprinderea, care a produs în cercurile universitare o însuflețire de nedescris...

Scrisoarea se începe cu aceste cuvinte:

„Vă mulțumesc pentru invitarea la festivitățile jubileului de 50 ani ale societății D. Voastre. Am asistat la serviciul divin de duminică, la concert și la serata dansantă.

Am avut marea mulțumire, a mă afla între românii adunați din toate colțurile țării, a vedea tipuri românești, costume, dansuri naționale, cari nu le-am văzut nici odată... mi-au făcut o impresie adâncă și vor rămâne, în sufletul meu, ca un fermecător suvenir, pe toată viața.

Am fost bucuros de hotărârea ce o luașem de a veni dela Lausanne înadins a vedea serbările”.

Scrisoarea conține prețioase mărturisiri și sfaturi, adresate tinerimii, vădește

că l-a mișcat adânc sufletul nobil al d-lui Emanuil Ungureanu și apostolia d-lui Vasile Goldiș, ținuta conștienței a tinerimii, și se ocupă apoi cu problemele noastre sociale și culturale și încheie cu cuvintele:

„... să împac sfatul cu treabă, dau pentru casa studențească din Budapesta — douăsprezece mii coroane... doresc societății prosperare și tot binele; iar tineretului român: sănătate, dor fără preget de muncă, ani mulți și fericiți, spre folosul lor și al națiunii noastre; în tihnă și sănătate să se adape din izvorul cel neseecat al științei, — ca să-și poată întocmi viața pe cât de activă, pe atât de frumoasă; și în viața lor să nu uite mediul, din sudoarea cărui au răsărit și că în tinerețe au fost ajutați, și prin ajutor au plutit la suprafață: ca la rândul lor, să nu steu nepăsători, văzând luptele tineretului de a ieși la liman, ei să le dea, după putere, mână de ajutor. Primiți vă rog încredințarea osebitei mele stime către societate; stima și iubire către tineretul român, viitorul nostru.

Vasile Stroescu”.

Membrii comitetului societății au rămas o clipă uluiți. Mai apoi o adâncă emoție și o nedumerire vagă li-a cuprins sufletul. Nu a trecut însă mult și reînchipuindu-se în toiul serbărilor, li-a reapărut figura sveltă, mustăcioasă și energică a oaspeului german care stătea izolat, răzimat de perete... și privea jocul căluzerilor.

Prezidentul societății dl Victor Groza, văzându-l singur și izolat, în credința că e un intelectual german filo-român, s'a apropiat de dânsul și au început o conversație în nemțește, care a rămas însă în cadre convenționale...

Mai ales doi membri ai comitetului aranjator își aduc aminte de străinul care nu a fost altcineva, decât marele Vasile de Stroescu.

„L-am observat la concert — istorisește unul — cu ochii prinși în lacrimi, când cânta doamna Valeria de Herbay.”

„L-am văzut — zice celalalt — la bal, îmi aduc aminte, avea batistă roșie de mătășă la vestă,

urmărea cu interes jocul căluzerilor, a stat până în zori, mai până la sfârșit. Intrebând pe colegi că cine e, mi-au spus, că e un străin iubitor de artă. Știu sigur, nu sunt în răfăcire, îmi aduc acum aminte de trăsarile fetei și asemănându-le fotografia din calendarul „Liberității”, — într-adevăr părintele nostru Vasile de Stroescu a fost închipuitul filo-român”. C—c.

Scrisoare din București

Congresul partidului naționalist-democrat.

24 aprilie 1912.

Naționalistii-democrați și-au avut obișnuitul congres.

Marea consfătuire anuală a celorce împărtășesc credințele tinerului partid pare a se fi fixat nestrămutat pentru ziua de „Sfântul Gheorghe”. Emblema a biruinții.

Am urmărit diferitele manifestațiuni ale mișcării naționalist-democrațe. Congresul de luni măia părut de o fremsete deosebită. Naționalismul-democrat din România merge cu pași siguri spre organizare, spre biruință.

Sala intrării era înțesată de lume. Și-au avut reprezentanți săi și care județ din țară. Era de față și un mare număr de săteni.

A lipsit, din motive de boală, profesorul A. C. Ceza.

D-sale i-s'a telegrafiat din sânul congresului: „Te asigurăm de toată iubirea noastră de vechi prieteni și tovarăș și dorim să te vedem cât de curând în mijlecul nostru”.

S'a citit, apoi din partea d-sale răspunsul: Pe deplin înasănătoșat, salut pe frații noștri întruniți în congres, dorindu-le spor la muncă și voie bună.

„Sunt eu tot sufletul împreună cu d-voastră, gândindu-mă la organizarea izbândeii noastre finale.

„Să trăiască partidul naționalist democrat”. Se citesc foarte multe telegrame din toate părțile țării, ca și de peste hotare.

Intre ele dau frumoasa telegramă din Vina:

„Partidul naționalist, întemeiat pe idei, pe cinste și muncă n'a putut fi sfărâmat prin ilegalitate, dovadă consfătuirea de azi pentru care v'ați adunat mai dornici de fapte și de jertfă. Vă dorim ca în timpul cel mai scurt să treceți din izbândă în izbândă”.

S'au ținut ședințe de duminică și după prinz. S'a făcut, pe județe, darea de seamă a conducătorilor de propaganda de peste an.

S'au arătat mulțele greutăți pe cari trebuie să le întâmpine propaganda credințelor naționaliste. Mai toți oratorii se plâng de presiunile și nedreptățile cari s'au comis față de partid în alegerile din urmă.

Iată încă unul, plin de mișcare, dar rece. Amintirea-i aleargă ca un... „crivăț” spre trecutul acoperit de-o manta... „împărătească” pe care o țesuse uitarea. Mantaua se rupe și trecutul se mișcă:

Atunci trecutul plânge, mă chiamă și mă strigă,
Mă sunge, mă răpește,
Se sbate, hohotește.
Cu glasul de fantăză sinistra se ridică:
„Nebune, țără milă de ce mai dat uitării — etc?”

Și acum iată, spre lauda poetului și o descripție foarte frumoasă, tocmai pentrucă vorbele au în ele un ton sentimental, care se susține și adună tot mai accentuat simțirea părăsirii dureroase:

Grădina-i encercită de farmecele firii
Copacii se înalță mai mândri către cer.
Plâpânde crengi se doboie și tremură în aer,
Căci viața își revărsă adâncul ei mister.
Și florile în umbră se luptă îngrozite,
Sălbătăcita iarbă — o mare — s'a întins;
N'a mai rămas o urmă, cărările-s pierdute,
Vităte, părăsitate, căci moartea le-a cuprins.
Departă zace tristă portia putrezită,
Iar gardul stă să cadă, acum e mărășănit;
O floare, — un spin, o creangă, mai dincolo tușișul
Abia-i slujese de cârmă ca unui greu rânit.

Vorbiam mai sus de viitoarea dezvoltare a poetului. Felul ei atârână de prea multe împrejurări, ca să-l poți prooci. Ce prevăd nu-i sigur. Dar ce-i dorește, știu: îi dorește un adăus de sentiment.

Trec la altă chestie: Ce subiecte a tratat A. T. St. și cum le-a tratat?

În tot volumul, dar mai ales în partea primă

de care își doar cunoștință; lirism veritabil depela versul: „Mai vine și un altul”; altă răceală înainte, depela versul: „De mult trăesc departe”, care pare un fel de spovedire a iubitei, sămănând cu o scri-soare obișnuită, și odată căzând chiar în versurile: „Dar poate, cine știe, vei reuși chiar mâine urmând o altă cale” și în amenințarea: „Voi fi fără cruce”... Iată că descoperim deci și părți de retorică neplăcută, de afect ce nu se susține, de curvântare ce nu reușește nici să ne miște, nici să ne intereseze.

În fața acestor fel de texte, Dante potrivit unui vers de proprie revelație (Purgatoriul XXIV, vers 49—51) ar fi zis: Privește mereu în suflet și pune numai ce vezi acolo, căci acesta este lirismul care învinge cu siguranță retorică.

Io mi son un, che quando
Amor mi spira, nōto, ed a quel modo
Che ditta dentro, vō significando.

Când privește în suflet și însemnează ce vede acolo, fie și lucind fugitiv, A. T. St. scoate din el poezii ca *Melancolie*, *Farmecul* și *Toamnă* dintre care, pentru scurtime, citez numai una:

E noapte, vânt și ploae. mă simt așa de singur...
Și gândul mă transportă pribeag în depărtare
În lumea amintirii — o lume fermecată...
Și inima-mi palpită nebună'n disperare,
Ce viață e în urmă... dar oare am trăit-o?
Și repezi ca vârtejuri, icone adoratăe
Răsar din umbra vremii mai scumpe, mai frumoase,
Și-mi spun ca norăbdare de multe și uitate...
O casă mică, albă, cu flori pela ferestre,
La față o grădina și plopii nălți în peartă.

O mamă slabă, blândă și-o față vecinic tristă:
Azi vântul îmi șoptește: „Copila este moartă”.
E frig și ploaia curge într'una, monotonă...
Mă simt așa de singur, pe când în depărtare
Nebun aleargă gândul, aleargă și mă duce
Și inima îmi bate încet de par'că moare.

Momentele lirice, care pătrund adânc, sunt la A. T. St. rare.

Și dimpotrivă preempanitoare cu desăvârșire este vederea la suprafață, dar cu o coloratură bogată, vie, — în parte și exotică, — și în special cu o înbulzire în primul plan al mișcărilor, a formelor active, în care se exprimă sentimentul. Ce se vede A. T. St. cunoște bine; ce se simte, vede mai puțin. Lui nu i-se poate atribui fără rezerve acel vers al lui Eminescu: — „Dară ochii închis afară înlăuntru se deșteaptă”. Deșteptarea lirică internă, întoarsă spre tainele cele mai intime, ale sufletului, revelația lui Dante, este redusă. De aceea despre A. T. St. putem zice, că este cu deosebită poet descriptiv, poet al văzului, care ocupă plăcut fantazia, fără să prinză lipicioase rădăcini, și în viața sentimentală a cetitorului. Deschideți-i cartea ori unde și veți găsi probe.

Iată exemple:

Azi s'a sfârșit, zadarnic mă vei opri a-ți spune
Tot ce mai am pe suflet —, o! sufletul perdit;
M'am encercit pe mine, m'am smuls dintre furtune,
Să vie cataclisme și nu voi sta tăcut.

(*Agonie*, p. 16.)

Ce-i în acest caz, cum este, cum se simte, „pierderea” sufletului nu s'a „notat”; dar furtunele, cataclismele și smulgerea ne agită fantazia.

În congresul din anul trecut se hotărîse a se înființa *case de citire* în toate părțile țării. Se raportează înființarea acestor case de citire în mare număr. Se găsește în bibliotecile acestor case de citire literatura noastră românească și cărți cari să popularizeze credințele partidului.

Dintre numeroșii cuvântători cari s'au făcut ecoul străduințelor din toate orașele țării, rețin idei din cele spuse de următorii:

D. I. Ciocărlan Putna, nuyelistul, în vestita Vrancea nu s'a făcut lucru mare, dat fiind împrejurările în cari ne găsim. Dar totuși s'a făcut ceva. Am înjghebat o casă de citire, mai bine o bibliotecă publică în orașul Focșani, unde-și are sediul și secția locală a „Ligei culturale”. Vom încerca și în județ, ca să facem case de citire, să ținem șezători, ca să putem astfel imprăști astfel mai mult ideile noastre.

D. N. Iorga: Trebuie să mulțămim mult scriitorului Ion Ciocărlan, care a fost alături de noi și în lupta literară ce am dus-o mai înainte, și care s'a devotat cu trup și suflet ideilor noastre, pentru care lucru, desigur, își va primi răsplata. Să-i strigăm din tot sufletul. Să trăiască. (Aplauze).

D. Cuzin (Iași): Vorbesc nu ca reprezentant oficial al Iașilor, ci ca un modest luptător, și dacă nu putem vorbi de lucruri prea mari, putem totuși vorbi de începuturi îmbucurătoare, căci în acest oraș organizațiile politice sunt foarte puternic înjghebate, preoții și învățătorii în majoritate înregistrarea în partidele de căpătuială. Și față de această situație ce putem face? Am dat la iveală foaia „Unirea”, pe care o scoatem sub îngrijirea directă a d-lui prof. A. C. Cuza, și care după 15 numere și-a mărit tirajul la 2000 de foi. În Iași avem aproape o mie de abonați și cititori, restul fiind trimis în provincie și în țară. Am fi vrut ca să ne prezentăm cu un comitet de propagandă, dar d. A. C. Cuza fiind bolnav, vom face aceasta în congresul viitor. Dar dacă această organizație merge greu, să-mi dați voie ca să aduc un cuvânt sincer de admirație conducătorilor noștri din partea tinerilor. Căci dacă avem noi tinerii o țintă în viață, dacă noi creștem ca oameni de caracter, de sigur că datorim aceasta celor doi conducători ai noștri. Ce-ar fi făcut noaua generație, fără această nouă direcție, ce-ar fi făcut bunele elemente din generația de față, dacă n'ar fi existat această școală. Dar grație acestei mișcări avem astăzi această nouă generație. Să fiți siguri de statornicia, de munca noastră. Și am crezut că în mijlocul atâtor insulte e bine ca să se spună și acest cuvânt de sinceră recunoștință, căci o întregă pleiadă se pregătește pentru această nouă mișcare.

D. Ștefănescu (Constanța): Aplauzele cu cari sunt primit nu-mi sunt adresate mie, ci celor 20 de reprezentanți ai Constanței (plauze). Ce-am făcut noi în Constanța? Am înființat cea dintâi bibliotecă publică din orașul nostru. Am sprijinit

acțiunea „Ligei Culturale”, am întemeiat foaia „Dobrogea nouă”, și avem astăzi grupată în jurul gazetei noastre floarea învățătorimii dobrogene. (Aplauze). Elementul ardelenesc s'a asociat la mișcarea noastră. Vom înființa în toamnă o tipografie cooperativă, și pentru viitor prezintăm un nou program de muncă, pe care îl vom aduce la îndeplinire, și în congresul viitor vă voi arăta roadele muncii noastre. (Aplauze).

La raportul care se face asupra activității din București și prin care se arată că această activitate a fost foarte săracă, d. N. Iorga spune că nici nu așteaptă un spor deosebit la București. Aici nu se poate conta pe clasa de jos, a mahalalelor, ea fiind incapabilă de viață politică. Apoi funcționarii capitalei au întotdeauna legături cu partidele de guvernământ; ei sunt cei mutați, din provincie la centru, grație simpatiilor pe cari le nutresc pentru partidele guvernamentale. Partidul naționalist-democrat nu poate oferi slujbe și înaintări. Clasa muncitorească e acaparată de socializm.

Rămâne clasa de mijloc, a intelectualilor și a comercianților, — singurele la cari propaganda se face cu folos. Înceamnă și d-sa la o organizare, și spune că nu e drept a se aștepta dela d-sa și aceea ce pot face alții.

Să luptăm, zice d. Iorga; e o datorie aceasta. Eu, căruia din mâni nu o las. Noi avem o luptă mică, dar curată.

Întrezăresc o vreme când oameni de pe mandle transatlantice își vor găsi refugiul în buna noastră barcă.

Avem și vom avea de vorbit numai de cele două pături la care ne adresăm noi, una jos unde stă adevăratul naționalism, și alta sus unde flutură steagul isbânzii noastre de mâine. Și noi cari reprezentăm ordinea și disciplina, nu putem să ne despărțim fără să strigăm „Trăiască Țara! Trăiască regele”. (Aplauze furtunoase.) Apoi sala întreagă se scoală în picioare și cântă imnul național „Trăiască Regele”. Apoi se întonează „Pe-al nostru steag”, pe când adunarea începe a părăsi sala. Congresistii o iau pe Bulevard în sus pe Calea Victoriei și vre-o sută dintre ei se duc la mormântul prietenului lor Liciu. Aci se cântă de un grup de tineri rugăciunea „Hristos a înviat” și în urmă „Veșnica-i pomenire”, după care grupul se îndreaptă spre mormântul poetului Eminescu, unde se cântă amândouă aceste rugăciuni. În urmă vin toți prin expoziție — Parcul Carol I. și apoi se despart.

La sfârșit d. I. Zelea Codreanu a citit această motiune:

„Partidul naționalist-democrat care își consacra toate silințele pentru a face să triumfe dreptatea și să afirme independența cetățenească a funcționarului, crede de dator să se infiereze, cu toată energia, în numele interesului chiar al statului, sălbateca origonire ce se îndreaptă împotriva pro-

fesorului C. Șumuleanu, care n'a consimțit să facă împotriva conștiinței sale, tranzacții nedemne cu politicianismul triumfant”.

Congresul se încheie la ora 6, când se face un pelerinaj la mormântul lui Petre Liciu, care a fost unul din cei mai de seamă luptători ai noului partid.

Cor.

EXTERNE

Trecerea ambasadorului Marschall la Londra. Ziarul „Daily News” comentează iminentă numire a baronului Marschall, ca ambasador la Londra.

„Prin rechemarea lui Marschall dela Constantinopol într'un timp atât de critic, Germania vrea să arete, ce mare pond pune pe tratativele engleze, acum iarăș reîncepte. Baronul Marschall va fi transferat din centrul de rivalități diplomatice în un dorit centru de înțelegere diplomatică. Eventualele propuneri ale Angliei, dacă vor fi raționale și practice, baronul Marschall le va primi cu o ponderosită extraordinară, ba chiar decisivă pentru Berlin. Problema dela sfârșit în chestia drumului de fier dela Bagdad, e de un caracter pur economic. Germania a primit punctul de vedere politic al Angliei, după care golful persic este declarat ca un glacis al Indiei Germania voiește să primească numai garanța, că aceasta preponderanță politică a Angliei nu va servi spre aceea, ca în secția aceasta a drumului de fier (Bagdad) comerțul german să fie diferentiat. Eventualele nedumeriri ale Franței față de înțelegerea anglo-germană vor fi probabil delăturate, ba se poate spera chiar încheierea unei Detente în înțelesul, că se va ameliora antagonismul dintre tripla alianță și tripla antantă, cauzat de situația critică a diplomației europene. Plecarea baronului Marschall din Constantinopol nu înseamnă încetarea războiului italo-turc în timpul apropiat ori schimbarea atitudinii Germaniei față de acest război”.

În parlamentul din Londra la întrebarea deputatului King, că are oficiul de externe cunoștință despre iminenta abdicare a ambasadorului actual german la Londra, Ackland, secretarul de stat a dat răspuns negativ.

Apropierea anglo-germană. După o telegramă din Karlsruhe împăratul Wilhelm, cancelarul Bethmann-Holweg și ambasadorul Germaniei la Constantinopol, baronul Marschall vor sosi mâine sâmbătă acolo. Împăratul va confera cu cancelarul și ambasadorul său și probabil cu aceasta ocaziune se va hotărî definitiv în chestia ambasadei din Londra. Cercurile din Berlin consideră de fapt împlinit trecerea baronului Marschall la Londra. Atât englezii cât și germanii speră mult dela activitatea ambasadorului Marschall la Londra în favorul apropierei anglo-germane.

se da o luptă acum limpezită. Din vârtoarea vieții turburate de iubire poetul iese învingător, dar ieste un învingător rănit, care-și cântă și găsește odihnă și un ideal nou în a-tă: Pentru artă și-a sgrumnat iubirea. Artă-i este idealul sosit mai pe urmă, de aceea el a fost cântat rar. Cel vechiu, iubirea trăită mult timp, este descris, iar pe alocurea numai discutat, în poeme cu întindere și cu variațiune de situații: Uneori în scurte momente lirice, de felul *Melancoliei*; alteori elgie și'n duioasă și dornică lăniște, ca'n *Reverie* sau, cu mai puțin noroc, în *Grădina*; altădată, de cele mai multeori, agitat, înfățișând amorul ca o luptă între două naturi fără simpatii ideale, ce vreau să se „cucerească”, ce se răsholiesc, se obosesc, se „torturează” și se despart, în sfârșit el fugind dela ea și de amintirea ei, cântând uitare până și'n sânul orgiei (pag. 47), ea picând într'un cerc de inimi cari nu se vor mișca în vremi cari vor cere, pe sama ei, o jertfă de iubire (p. 59). Peste acest război, în toată cronica ce i-o alcătuiesc poemele acestea, se aruncă colorii cari trebuie să fie departe de realitate: fantazia poetului împreună realității disparte. Și retoric sau cavinte *rege, regină, castelan, hlamidă, grandios*, pe sub care însă nu te poți opri a nu vedea realitățile simple. Așa este partea I-a.

Partea a II-a este mai calmă. Ea cuprinde câteva frânturi, printre care pot lua loc și două traduceri din Horațiu. În aceste frânturi se găsesc și câteva urne din filozofia poetului. Este o filozofie simplă. De mult aflasem că viața este „mășchină și grozavă” (p. 51). că este o luptă în care

și ceice înving sângerează (p. 59); aici aflăm că învingător este cel mișel, că nebun esto celea crede, că iubirea este iubire doar pentru înțelegerea copilărească și că idealele de luptă, credință și iubire trebuie să le opui răsul demonic (68-69). Dar să nu ne pripim cu concluzii etice; concepția aceasta este expusă cu atâta lipsă de subiectivitate, încât s'ar putea să fie numai o idee trecătoare sau chiar străină de ce este în fond, astăzi, scriitorul Bănulesc. Pentru că alături găsim și versurile de îndemn: *Urmază-ți sborul, te avântă*, în care îngerii înceamnă sborul paserei obosite, care în mintea poetului este simbolul oricărui sbor. Fără acei îngeri poezia ar fi un simplu pastel marin care ar plăcea mai mult.

Partea a III-a ne aduce iarăș poeme de iubire: pe un fond real de „pustiire sufletească” se desvoltă chipurile unei fantazii, care nu interpretează lumea, ci-i opune altă lume, ca o trecătoare mângăiere de vis, pe care o încadrează, o mărginesc, și-o prăpădesc furlunile, focul, sărăcia (nu și filozofia) de Sărman Dionis a odăitei poetului.

Și obosit de toate, el pleacă capul pe ultima-i pagină și ar vrea să doarmă.

Retorica nu lipsește nici din această parte, mai ales nu din *Simfonie tristă*, dar a scăzut, s'a micșorat; iar opoziția între fantazie și realități a devenit un gen de concepție, care-i foarte încăpător și capabil de desvoltări: Unde-l va duce pe A. T. St. vom vedea. Așteptăm să vedem.

Relativ la forma poemelor lui A. T. St. pot spune pe scurt că limba este aleasă și cizelată.

Inovația lui *tuindeni* în loc de pretutindeni derivă din Coșbuc (*Enida*); iar *tonnal* dela *toamnă* îmi se pare un adjectiv merit mortii, deși este sonor. Remarcabilă mi-se pare perseverența unor cuvinte care indică idei de predilecție, dar scad impresia că mijloacele limbicte ar fi bogate; astfel de vorbe sunt: *suprem, spectru, cucerit, torturat, nebun* și alte cât-va. — În metrică autorul nu revoluționar, ci un progresist temperat. Metriceste *Agonie, Reverie* etc. etc., ar fi fost cu puțință și la 1840; iar libertatea ce și-o ia în unele poeme este adeseori o simplă distribuie tipografică, deoarece de ex.

Iubirea noastră moare,

Grăbește-te și vino,

Nu întârzia o clipă, atât cât mai e vreme —

se putea scrie și astfel, tradițional:

Iubirea noastră moare,

Grăbește-te și vino,

Nu întârzia o clipă

Atât cât mai e vreme.

Uneori se simt însă motivele logice și sentimentale și mai ales metode ale alternării versurilor variate. Intenționate vor fi și câteva lapsuri metriche ca de ex.:

Și'n turnuri crenelate, când suflă vântul,

Sună prelunga armonie de clopote de aur (p. 99.)

unde proza dintre *când* și *aur* nu se aşază în iambul contextualului; sau

E'n miezul de noapte (p. 88)

unde articolul este primit de hatărul troheului și 'n contra uzului. Dar cazurile acestea sunt foarte puține.

G. Bogdan-Duică

După cum se anunță din Berlin, baronul Marschall după sosirea lui acolo, l-a vizitat pe cancelarul Bethmann-Hollweg și a conferat cu el timp îndelungat. Mai multe zăre din Berlin sunt de părere, că în urma trimiterii baronului Marschall, ca ambasador la Londra se poate considera ca asigurată o înțelegere anglo-germană în unele chestii concrete de politică colonială și în chestia drumului de fier dela Bagdad.

Prigonirea polonilor în Rusia. În demnia imperială din Petersburg în cursul dezbaterii bugetului căilor ferate deputatul Sakovski (polon) a atras atențiunea la împrejurararea, că în cursul discuției în chestia cumpărării drumului de feră Varșovia-Viena, prim-ministrul a declarat, că oficialii poloni conștiențioși și cinșii nu trebuie să fie îngrijorați pentru soarta lor. O abateră și-a câștigat însă informații cu privire la telegrama trimisă de deputatul naționalist Cihacev ministrului lucrărilor publice, în care se spune că partidul naționalist a aprobat notița care privește serviciul la linia ferată dintre Viena și Varșovia. Speranță că guvernul va desmînți cu acele oficioase nesusta.

Luând cuvântul deputatul Puskkevici (ceipa dreaptă extremă) declară, că atât la calea ferată Varșovia-Viena, cât și la celelalte, polonii nu pas mîere pe toate posturile de conducere și au seos chiar din posturi pe mulți oficiali mai nobili ruși. La 1905 polonii cu forța au împus limba polonă ca limbă oficioasă la linia ferată Varșovia-Viena. Pe acela, care a cutozat să se folosească de limba rusă — că l-au boicotat. Pe lângă o astfel de stare faptică strigătul după ajutor a lui Sakovski este necinșit. Polonii trebuie scoși afară din posturile dela căile ferate.

Cihacev declară, că el va trimisă niă o telegramă ministrului lucrărilor publice. Sakovski a fost sedas, sau poate e victima unei gîmme. Din astfel de vești necontrolate nu trebuie să facă concluzii atât de serioase.

Atac contra polonilor în parlamentul Prusiei. În parlamentul Prusiei a fost înaintat părți proiect pentru întărirea germanilor în diferitele un ale țării. În sedința de marcuri a fost prima cutire a proiectului și cu ocaziunea aceasta deputații germani au atacat vehement politica economică a polonilor.

Ministrul de agricultură în vorbirea lui de prezentare a proiectului a zis într-alttele:

„Proiectul acesta izvoretă din necesitatea ca împotriva perirei proprietăților germane trebuie să se iele măsuri. Polonii sunt supuși prusiei și în calitatea aceasta au drepturi și datorită. Dar ei nu mai înceată cu tendința lor de a forma stat în stat. După ce în Silesia de nord numărul proprietarilor germani din zi în zi scade și se constată o înaintare a danielor, proiectul se referă și la provincia Schie-wig, ce succes va avea politica de colonizare se va vedea din raportul comisiei de colonizare. Sper că d-voastră ve-ți judeca importanța proiectului din punct de vedere național-economic și-l ve-ți primi.

Troskow (conservativ) Propune ca proiectul să fie dat comisiei bugetare.

Klotzke (centru) Aprobăm scopul proiectului: pămirea proprietăților germane și întărirea lor. Am adera însă la un proiect care ar asigura întărirea proprietăților germane pe întreg teritoriul imperiului.

Glatzel (liberal-naționalist) Proiectul e o necesitate și aprobăm scopurile lui național-economice și dorim numai ca acest proiect să întărească și clasa industrișilor de mijloc din orașe.

Tranpzynski (polon) Legea aceasta lovește deadreptul în constituția imperială. Lovește în față toate concepțiile de morală și sistează deosebirea între al meu și al tău.

Tristă e priveliștea, cum se resplătesc simțemintele patriotice.

Dr. Viereck (conservativ-liber). Statul prusiac nu poate suferi, ca polonii să formeze stat deosebit în stat.

Borchard (social-democrat). Poporația provinciei nu e pericolasă din punct de vedere național. Discriminația a fost întreruptă.

Republica China. O telegramă din Peking anunță că guvernul chinez vorește să formeze republica după forma Statelor Unite din America. Astfel China va fi împărțită în 37 de state, cu câte un guvernor în frunte.

Cu privire la situația din Tibet în camera comendărilor a fost o interpeleție la care a dat răspuns Montagu, secretarul de stat al Indiei la Londra și între altele a spus:

După știrile mai recente lupta în jurul capitalei Tibetului, Lhasa dintre tibetani și chinezi încă nu s-a sfârșit. Până acum au căzut 900 tibetani și 200 chinezi. După cum se anunță 10.000 tibetani și cam tot stăți proși voluntari au înmănat o trupă de 1000 chinezi. Chinezii au asaltat casa fratelui lui Dalai Lama și au făcut prizonieri pe soția și copiii acestuia. Biserica din Lhasa, alastrul Sera și palatul lui Dalai Lama sunt neclinsă. Numai în partea sudică a capitalei au ars mai multe case. Lama din Tsai, după cum se vestește se află Thambaien.

Banca generală de asigurare

Conferință ținută la Săliște

De d. I. I. Lăpădatu

Nr. 12 al „Bibliotecii băncilor române” a adărit zilele acestea și cuprinde o interesantă conferință asupra „Băncii generale de asigurare”, ținută la Săliște de către d. I. I. Lăpădatu, directorul acestei instituții.

Conferința dlui I. I. Lăpădatu, al cărui obiect de importanță națională necontestată a căpătat o deosebită actualitate și prin discuțiile urmate în zilele acestea, în presa noastră, în legătură cu „Banca generală de asigurare”, apare tocmai la timp pentru a reînprospăta publicului, rolul acestei însemnate instituții în viața poporului nostru și condițiile de sprijin necesare din partea publicului și a diferiților factori pentru a-și îndeplini chemarea.

D. Lăpădatu începe cu o introducere în care arată cum a apărut pentru prima dată această idee și cum a fost realizată, după care face o luminată expunere a misiunii naționale a acestei bănci care are un îndoit scop. Ea are să îngrijescă, pe de o parte ca „craitarul cel dăm pentru astfel de afaceri să ne rămînd nouă și trebuințelor noastre” iar pe de altă parte „să propage în poporul nostru spiritul de asigurare cel mai desăvârșit mijloc al zărilor noastre pentru pătrirarea și înmulțirea avuții morale și material al unui popor”. Iezistă asupra importanței asigurării în viața indivizilor, a familiei și a neamului nostru și arată că realizarea ei la noi întâmpină dificultăți deosebit de mari „pentru că, pe deo parte poporul nu e pregătit ca să înțeleagă rolul băncii de asigurare, pe de altă parte pentru că ea va trebui să deie față cu concurența avelor bănci de asigurare, străine, care, până acum, fără nici un scop de ajutor pentru neamul nostru, din simple interese de câștig și speculație, se înstăpânise între noi. Aceste bănci străine înțeleg ce însemnează pentru ele pierderea terenului românesc. Ele vor lupta cu toate mijloacele de cari dispun — iertate și neiertate — pentru a-și menține situația ce au avut. Dovadă, că nici nu și-a început bine activitatea și s'au și sculat cu puhoiul de uneltiri menite a aduce în rătăcire pe cei cărora seartea nu le-a dat să înțeleagă și să pătrundă afacerile de asigurare așa, dupăcum trebuie”.

Trecând la mijloacele de acțiune autorul vorbește de condițiile de asigurare, cari sunt întocmite în chip cu totul liberal și uman având în vedere, în prima linie interesele asiguraților, și a trage atenția asupra procedeeelor adoptate la unele întreprinderi de acest fel, cari-și întocmesc meșteșugit condițiile astfel ca să le poată eluda ori când.

Dă apoi lămuriri despre taxele de asigurare. „Premiile — taxele de asigurare — adoptate de noi, zice directorul Băncii de asigurare, sunt cele mai reduse promii cu care se poate lucra cinșit; sunt acele premii, cari le-au adoptat toate societățile de mari, ca singure corespunzătoare pentru o gestiune solidă de afaceri”.

Și în această privință d-za semnaleză aprobările unora dintre societățile de acest fel, care întocmese astfel lucrurile încât la aparență par mai mici. D-za explică cum împrejurararea, că „Banca de asigurare” își poate plasa capitalul cu un procent mai mic decât în apun. îi permite să ecază aceste prime.

În legătură cu aceasta, d-za respinge uneltirile concurenței străine, cari adoptă mijloace nepermise între cari și afirmația că „Banca de asigurare” nu dispune de rezerve suficiente.

D. I. Lăpădatu arată rolul rezervelor la o „Bancă de asigurare”, lămurind, că interesele asiguraților băncii române sunt sub acest raport, cu mult mai bine garantate ca la orice altă instituție similară. Pentru o deplină garantare a intereselor clienților săi instituția românească „s'a îngrijit ca afacerile ei să fie reasigurate la cele mai renumite și serioase societăți din patrie și străinătate... În chipul acesta, la asigurările de foc ea poate să asigure — conform riziului — cât dorește”.

O altă afirmație a concurenților străini este, că „Banca generală” nu are capital suficient. D. I. Lăpădatu respinge această uneltire dovedind, că, față cu rolul capitalului social în asemenea întreprinderi, „Banca gin. de asig.” nu numai că dispune de capital suficient, dar, sub acest raport, stă pe o treaptă cu mult mai ridicată decât multe instituții similare dintre cele mai cunoscute și mai mari.

După această expunere a situației Băncii generale pe care o face cu cunoscute d-șale competență în chip foarte clar și documentat, d. Lăpădatu încheie cu îndatoririle ce incumbă publicului român față de această instituție națională.

„Pentru misiunea ce are de îndeplinit Banca noastră de asigurare în uzurarea progresului neamului nostru, — zice d-za — ea dispune de toate condițiile pentru a-și putea îndeplini această misiune. Are condiții de afaceri și taxe de asigurări cu care poate lua concurența cu ori și cine; iar prin felul cumpătat și precaut prin care și-a întocmit politica sa de afaceri, poate oferi garanție pentru ori și ce om cu pricepere și voință de a o înțelege. Are, în sfârșit, și oameni, care vor să lucreze pentru scopurile ei și tot ce-i mai trebuie este: sprijinul, ajutorul publicului nostru românesc. Este o lege a firii, că factorii unui organism numai atunci pot produce rezultate, când toți sunt în lucrare. Îndată ce — unul singur numai — e în nelucrare, încercările celorlalți — ori cât de mulți ar fi rămîn zadarnice.

Vorbind de această solidaritate ce trebuie să ne înunțiească pentru sprijinirea acestei întreprinderi românești d-za semnaleză pilda cehilor.

„Și ei, ca și noi, în timpul mai nou au naționalizat afacerile de asigurare. Pressa lor e un adevărat cenzor și vai de comerciantul, industriașul sau ori ce alt profesionist ceh, care ar cutera să nu onoreze cu afacerile sale societățile lor naționale de asigurare. Controlul e așa de mare și sentimentul de solidaritate națională așa de desvoltat și cultivat, încât societăților de asigurare străine nu le-a rămas alta decât să-și ia rămas bun dela teritoriul bohem. Noi însă, Onorată adunare, n'ar trebui să ne mulțumim numai cu aceea ce fac cehii, adevă că ei ce avem afaceri de asigurare să le facem la societatea noastră. Nu! Cehii sunt pătrunși de importanța și folosul asigurărilor. Lor școală specială în această direcție nu le trebuie. La noi din contră: școală și iar școală. La noi fiecare ar trebui să se facă un apostol al iteii de asigurare, pentru că vremurile în cari trăim sunt extraordinare și prin urmare și mijloacele ce trebuie să le folosim, au să fie extraordinare... Și sunt sigur că dacă s'ar explica oamenilor noștri și li-s'ar arăta însemnătatea asigurărilor, dacă ei în

Dr. Balázs Emil

Institut pentru consultațiuni medicale, TIMIȘOARA, întru Palatul Merbl.

Operează și vindecă boli de piele și sexuale cu razele Röntgen. Operarea polipilor și a altor formațiuni cu aceleași raze. Electroliză. Metode electrice de vindecare. Massage electrice. Vindecarea bolilor de beșică prin electricitate.

Consultațiuni pentru operare și boli de piele dela 8—9 ore a. m. și dela 2—5 p. m. Celor din provincie cărora se recere îngrijire mai îndelungată, le stă la dispoziție camere confortate anume.

Litere - Arte - Științe

SEARĂ CU LUNĂ

Ah vino iubito sub raza de lună
Ce-alene-și sărută natura din somn
Să fii tu crâiasa simțurilor mele
Iar eu al mărețelor farmece domn.

Ah vino în lunca ce tainic visează
De vraja frumuseților ce vor veni
De flori și de fluturi, de miei rândunele
Ce toate ca mâne aicia vor fi.

Ah vino sub teiul ce-ți ninso-astă-vară
Petale găibuie în părul bălăi,
Toți mugurii firii te cheama slăvito
În seama de iubire la'l dragostei rai.
Br aș o v.

Ioan Potir.

Pușkin

(Studiu din literatura rusă)

de Coriolan Petran

Epoca romantismului în Rusia e scurtă, dar cât se poate de fecundă. De câte ori vorbim despre romantismul rus, totdeauna trebuie să ne vină în minte geniazul Pușkin și cel mai mare romantic Lermontoff, poezi, pe cari fălma i-a luat în grabă pe aripi și a zburat cu ei cu mult mai departe, decât țările Ucralului, câștigând renume etern patriei, națiunii și artei lor. Însă nu cu ei să începem romantismul rus, — așa se vede, ei au fost chemați numai să strălucască ca petre-scunze în minele romantismului — ci cu Jukovski. Acest artist de valoare a continuat literatura populară ce s'a început cu Karamzin, a scris în uo limbă adevărat poetică și poezia romantică a dat operelor sale colorii pitorești și variate. A scris și a tradus mult. După ce a studiat pe Goethe, Schiller și Uhland az isvorit din pana lui bogat și feroc rimele și eloquența rusă, despre care zice Gogol, că: e ușoară și fără de trup, ca și o fantomă. Traducerea lui din Omer, redă așa de fidel toate nuanțele și expresiunile limbii eline, ca și ceara moale, toate detaliurile cele mai neînsemnate ale modelului. Jukovski a fost cu douăzeci de ani mai bătrân și a trăit mai mult decât Pușkin. Nici un critic nu neagă, că Jukovski a fost întemeietorul adevărat al romantismului rus, dar cel mai talentat dintre toți a fost gloriiosul Pușkin. Să vedem viața poetului*) această poezie lirică, după ce am premers cu o privire generală asupra poeziei rusești.

Po-zia este arta, care stă mai aproape de caracterul slav, de sentimentul liric și filozofic rusec.**). Aceasta po-zie era îmbrăcată nu de mult în odăjdile sfiate ale sentimentului religios, abia însă a depus odăjdile, a trebuit să se îmbrace în mantaua strămută de funcționar. Poezii formau o clasă separată, cu toate drepturile funcționarilor mai mari, din care cauză arta lor era o artă împărătească rusească, și apanajele anuale ce le primeau dela domnitori pentru carminele și sonetele lor trăgănate și fără nici un simț critic, îi făceau să creadă, că ei sunt favoriții pe Parnasul literaturii ruse. Poezia, care abia a fost eliberată de ege-moniiia bisericii, a fost acum monopolizată de țari, ca numai și numai meritele lor să le glorifice. În așa stare servilă și umilită a aflat Pușkin poezia patriei sale.

Există o maximă veche, care zice, că mestecătura raselor a produs totdeauna inteligența cea mai înaltă, ori patologia cea mai adâncă. În lite-

*) Vezi însemnările lui Bodenstedt, Dupont, Wolf-sohn, Freytag, Balte etc. referitor la Pușkin.

**) Fred. M. Balte.

ratură înă s'a adevărit această propoziție. Ar fi foarte interesant să demonstrăm cu exemple acest adevăr, dar noi luăm din marea masă numai un singur caz și acesta e Pușkin. El e amestecul sângelui trândav de boer rus cu un sânge grotesc de arap. Rezultatul e un poet; nu numai poet, dar cel mai mare poet rus. Mama poetului era nepoata unui arap cu numele Ibrahim Hannibal, căruia Pușkin i-a ridicat un monument literar în „Arapul lui Petru cel Mare”. Tatăl său își trage originea dintr'o viță veche de nobil. Despre originea sa pomenește Pușkin în Anegin și în mai multe locuri. Când s'a născut tânărul Pușkin în anul 1799 părinții au avut deja planul creșterii și carierei lui: primaoră o bonă rusească, apoi o guvernantă engleză, după aceea un instructor francez și liceul — cel mai ales institut din Rusia — în fine intrarea în serviciul statului.

Dupont ne scrie despre studentul Pușkin următoarele: „Prin vioiciunea și caracterul lui sincer a fost inhibat de colegii săi, cari totdeauna îi recunoșteau superioritatea lui spirituală. Natura la dăruit afară de un talent poetic cu o minte extraordinară de ageră și cu o memorie rară. Dar foarte ușor se lasă răpit de feribunța momentului, care apoi l-a condus în distracții ușuratică”. Așa se vede, că tânărul Pușkin s'a dat mai mult înclinării sale poetice, decât studinului, pentrucă pe când cu diligența sa chiar nu s'a distins a fost lăudat de bătrânul Dierjavin, când cu ocazia unui examen și-a declamat o poezie proprie. Luda moșneagului Pundar l-a făcut poet pe Pușkin, care din această laudă a prins curaj pe toată cariera sa artistică.

Tineretea lui Pușkin e un vis, o poezie, chiar ea și a lui Lamartine și Byron. Acest vis îl aflăm cântat, batjocurit și deplâns în Anegin și în Elegii. Zilele și-le-a trăit boereste, nici când nu a ajuns cineva cu o săritură mai sălbatică în viață, decât el. A sărit cu un salt mortal în brațele vieții, poate anume chiar să își afle pierzania cât de timpurie. Adevăr zice atunci, când ne scrie, că în toate plăcerile vieții s'a desfătat. (Anegin VI). Abia a fost de optzeci și unii când a pășit în sgomotal lumii mari din Petropol, care l'a umplut de bunălăți fiindcă era nobil, avot și poet. În etatea de douăzeci și unu de ani a scris poezia „Ruslan și Ludmila”. Cu bucurie a cetit întreagă Rusia poezia de tot nouă și surprinzătoare a tânărului poet. Opera lui de artă nu s'a fost creată după șablonul generațiunii poetice de atunci, care se vedea amănitată de acest tânăr. Fără rezultat au căzut criticile lor veninoase de pe scutul ce apăra poetul; publicul neascultându-le a întâmpinat poezia cu mare aprobare, iar Jukovski și-a trimis portretul său tânărului poet cu inscripția: „Măestrelui învăins discipolului învingător cu ocazia zilei solomne, când a terminat poezia Ruslan și Ludmila”. Și mai izbitor erau poeziile lui politice și ocazionale, cari prin conținutul lor liberal nu s'au putut supune unei cenzure, dar cari circulau în mii și mii de exemplare scrise cu mâna. Pușkin era monitorul poetic al spiritului public. Oda înfocată și violentă „Cătră libertate” a ajuns în mâna țarului Alexandru I și autorul ei a fost exilat în Basarabia „Departat de prietini și de mișcări politice în natura mărețată și sălbatică Pușkin, care era înainte de toate poet, dela 1820 până la 1825 s'a dedicat cu totul poeziei.”) Până ce a durat exilul a făcut mai multe călătorii prin Orient; produsele literare ale acestei perioade sunt: „Prisonerul din Caucaz”, „Țigani” și începutul lui „Eugen Anegin”, în cari se poate deja observa influența lui Byron. După ce a scăpat din exil doi ani a petrecut la moșia lui, unde s'a ocupat mai cu seamă cu studiul istoriei naționale și cu poezia. Aici a scris cea mai mare parte din versurile

*) Herzen.

privința aceasta vor veder exemplul și înainta ochilor lor atunci, înstituțiunea așigurarilor ar străbate până în cele mai îndepărtate locuri.”

Pentru a duca la îndeplinire această operă însă se cere: „tărie de caracter și jertfă. Nu însă jertfa absolută ci jertfa cu care suntem datorii tuturor instituțiilor noastre, jertfă care ne poruncește să sprijinim întâi de toate ce este al nostru și pentru noi”.

În loc de această solidaritate însă, care trebuie să fie cu mult mai activă decât aceea de care au nevoie ochii de pildă, sunt oameni „cece față de instituțiile noastre fac pretenții cu mult mai mari ca față de cele străine, oamenii cari câte odată își fac impresie că vor să-și pună cuțitul la gât. În chipul acesta nu se serveste și nu s'a servit nici când nici o instituțiune”.

Lucrarea d-lui Lăpădaru se încheie cu un apel la sprijinul publicului român, a cărui justifi-care rezultă cu prisosință nu numai din cele spuse de d-sa, în interesanta sa lucrare dar, mai ales, și de concepția de care au dat dovadă, că sunt însuflețiți unui din factorii de căpetenie ai poporului nostru.

Astfel este cazul P. S. Sale domnului episcop Ioan Pap al Aradului, dela care ni s'a dat prilej să publicăm într'unul din numărul trecut al ziarului nostru deslușiri asupra acestei chestii, de-lușiri, pe cari trebuie să mădorisim că au avut darul să ne liniștească.

Căci oricât recunoaștem îndreptățirca preocupării P. S. Sale pentru interesele materiale ale diecesei sale și oricât chibzăm de mult asupra favorului oferit de banii streină în comparație cu cea românească, totuș nu ne putem escuzca gândul, că P. S. Sa și consistorul ar fi putut să procedă în chestiunea aceasta cu mai mare bunăvoință față de institutul românesc și ar fi fost posibil să se afle soluția jertfă, ca însuși banii românească să asigure diecesei avantajele primite dela cea streină.

P. S. Sa și consistorul nu trebuie să uite, că diecesa este compusă din români și că românii acesteia susțin atât pe P. S. Sa, care în viața sa nu va putea să fie episcop la ungeri ori la jidovi, cât și pe toți funcționarii diecesei — cari — așa credem — sunt bunii români și au făcut jertfa mai multă tragere de inimă pentru o instituțiune românească, decât pentru una jidovească. Tiparitoși români ai P. S. Sale au trebuit să primească numai cu mare durere știrca, că P. S. Sa a finit să bruscheze Banca generală de asigurare, care este românească și sunt cu toții de credință, că precum dânsii aduc mari jertfe pentru diecesă, din jertfele acestea se cuvine a se împărtași în aseme ca cazuri înainte de toate iarăși numai instituțiunile românești, nu cele jidovești.

P. S. Sa greseste amar, când crede, — cum atât de des se exprimă, — că chestiile acestea sunt chestii de „popularitate” și că dânsul nu obținează la popularitate. Popularitatea va să zică iubirea poporului și iubirea aceasta este un tesaur neprețuit, pe care omul cu gânduri bune îl poate valoriza în chipul cel mai binefăcător pentru săgăririle cele mai nobile ale unui neam. „Din tala dintru ale tale” auzim răsunând în urechile noastre. Așteptăm deci, ca din ale credincioșilor români iarăși numai români să fie împărtașiți.

Ar fi dureros pentru noi, dacă ar trebui să ne convingem, că P. S. Sa episcopul Aradului de fapt nu vânează popularitatea românilor, dar cu atât mai mult vânează pe cea a jidovilor și a dușmanilor neamului nostru.

Noi am dori, ca arhierii noștri să râvnescă într'adevăr iubirea poporului, ca și poporul să-i poată iubi pe dânsii, căci numai din iubire adevărată pot să răsără fapte mari și bucuriile cele bune.

Să sperăm că de aici înainte atât publicul român cât și mai ales factorii noștri ecleziastici a căror pildă este atât de mult ascultată de popor, nu vor mai da naștere la asemenea surprize.

Filiala magazinului de dantele din Budapesta

ARAD, bulevardul Andrásy nr. 20 [Palatul El. Fischer] atrage binevoitoarea atențiune a on. doamne asupra vitrinelor de reclamă ale acestei filiale. — Noutăți de Bruxelles și Paris.

Adresa!

Fii atenți la adresa!

că tocmai atunci când desnădăjdăm mai mult de sentimentele înalte ale omului vin să nimicească pesimismul și să dea dovezi strălucite de măreție pe care o pot atinge ele...

Ajutorul telegrafistului Filip, pierit în valuri la postul său pe „Titanic”, a spus între altele:

Este un lucru pe care nu-l voi uita nici o dată. Se pierduse toate nădejzile. „Titanicul” se ridicase vertical, ca să piară pentru totdeauna. Se depărtasera bărcile cu croșee putuse să scape. Căpitanul veni la noi și ne spuse: „Filip! ți ai făcut datoria cu bărbăție. Ai telegrafiat. Ai cerut ajutor. Vor fi prea târziu când vor veni. E momentul să te ocupi de tine. Scapă. Ia centura de salvare, cantă loc într-o barcă. Ești liber... Răpunsul a fost un salut militar, după care Filip s'a aruncat iar la aparatul său reînscutând încă o clipă să dea în toate părțile semnalul care a chemat vapoarele și a înlesnit mântuirea celor câte-va sute... Când am plecat, apă ajunsese la genunchi... Muzica cânta desperat „Teamna”, în ale cărei acorduri valsul s'a scufundat...

E o împlinire nemăsurată a datoriei pe care americanii o vor glorifica printr-un monument lui Filip.

Nou avocat român. Zilele trecute a depus cenzura de avocat d. dr. Ioan Popoviciu din Lesnic (com. Hunedoarei) în Târgul-Murășului.

Felicitările noastre!

Rectificări. La pagina a III-a a articolului „Ruina Săcelilor Brașovului” al d-ului Radu St. Mircan publicat în nr. 88 al ziarului nostru, s'au omis două rânduri esențiale pentru înțelesul articolului și anume la al 20-lea rând dela sfârșit.

Iată cuvintele rămase afără:

„Au risipit și fondul de 60 pl. venitul curat al unei petreceri aranjată în special pentru o școală de țesut, idee frumoasă a unui comerciant fruntaș din Brașov, Diamondy Manel”.

În textul prot-stului din Sătejar publicat în nr. 90 al ziarului, aliniatul 10 rugăm a se citi în loc de: *unicul scop* „*Unica scuză*”.

„**Intâl copiii**, pentru că ei sunt viitorul, apoi femeile, pentru că ele vor naște și ne vor înlesni”, erau cuvintele de ordine la încercările de scăpare a călătorilor de pe „Titanic”.

Revolverul în tâmplă a astâmpărat pe câțiva cari nu voiau să asculte și atunci am avut aceea manifestare sublimă a rasei anglo-saxone, grație căreia am văzut bărbații scufundându-se cu zâmbetul pe buze, mulțumiți că ceerca era slab și trebuia ajutat, fusese salvat.

Între scâpați sunt 7 copii pasi nișii de 3 ani. Nimeni nu-i mai recunoaște: părinții s'au încercat. Se zice că o femeie din New York ar fi bătută de doi copii și că ei cu un bărbat și o părăsise. Ar mai rămânea unul.

Pentru toate mamele copiii pierșiți și pentru

părinții. „Mamă” și „tată” vor mai zice câteva timp — până atunci când, văzând că nu li-serăspunde, vor tăcea...

Când vor fi mai mari vor afla cum au scăpat și neștiutorii de dragostea adevărată părintească, în zadar vor căuta să și-o închipuiască, în zadar vor dibui în mintea lor figura dispăruților, în zadar vor crede că și dau seamă măcar de o parte-dică din durerea cu care ei au intrat în valuri și din eforturile cu care au luptat ca să-i mai zărească odată în minutul când pierduse barca din ochi...

Accidentalul unui aviator. Popularul aviator francez, Jules Védrières, a suferit un grav accident în împrejurimile Parisului. Voia să facă o cursă aeriană până la Madrid, dar pe când trecea deasupra liniei ferate la Epinay, aparatul său se răsturnă și căzu pe linie, tocmai în momentul când sosia un tren. Din fericire mecanicul a putut opri locomotiva la timp, dar aviatorul a fost ridicat în stare gravă, cu o fractură a craniului. Transportat la Paris, la spitalul Lariboisière, i-s'a făcut o operație și astăzi starea lui se anunță a fi satisfăcătoare.

Averea dinastiei Astor. În legătură cu nenorocirea mare a vaporului „Titanic” a ajuns de actualitate povestea averii de care dispunea miliardarul Astor care și-a găsit moartea în valurile oceanului nemilos.

Fondatorul dinastiei dolarilor, John Iacob Astor, venise din Waidorf (Germania), la 1784. Era sărac și căuta să-și agonisească traiul în America care se bucura încă de faima țării lipsită de brațe suficiente.

Când primul Astor muri la 1848, în vârstă de 84 de ani, s'a găsit la el o avere de 75 milioane de franci. Contemporanii erau uimiți de averea cea mare pe care o lăsase în urma lui un om care, în viață, dusesse un trai foarte modest, ba chiar sărăcăcios. Și cu atât mai mare era nedreptatea contemporanilor cu cât pe vremuri nu se aflau în America mai mult de 25 de milioane, dintre cari Goolet și Stewart nu posedau decât câte 10 milioane de franci — cu toate că erau socotiți drept cei mai bogați.

Moștenitor al averii lui John Iacob Astor fu fericitul între fericiti William Astor. Acesta era de o sgarcentie extraordinară. Financiar lipsit de scrupul, el reuși să-și mărească averea în așa chip că la moartea sa la 1876, lăsă o moștenire de 500 milioane de franci.

Moștenitorii lui William Astor au fost cei doi fii ai săi John Iacob Astor II și William Astor. Averea Astorilor căzu în mâni bune, căci la moartea lui John Iacob Astor II, la 1899, averea acestuia era de 750 milioane de franci; iar la moartea celui de al doilea fiu William, s'au găsit încă 375 de milioane franci.

În ultimii 20 de ani averea Astorilor s'a mă-

rit și mai mult. Numai imobilele rurale și urbane pe cari le posedă dinastia aceasta a banului se urecă la 450 milioane de dolari. Nimeni n'ar putea spune la cât se urecă averea în bani a Astoriilor. Se știe însă că numai proprietățile din statul New-York aduc un venit de peste un milion dolari. Funcționarul superior al dinastiei Astor primește 250.000 de franci salariu pe an.

Fără îndoială că la îngrămădirea de averi a familiei Astor n'a prezidat simțământul de compătimire omenească. Cel mai nemilos și mai lipsit de scrupule a fost fondatorul dinastiei Astor. Se povestește că acesta pe când se afla pe patul de moarte primea dimineața vizita unui funcționar.

Prima întrebare pe care i-a pus-o bătrânului Astor fu: „Dna X. și-a plătit chiria?”, la care funcționarul răspuse: „Femeea e foarte săracă și în ultimul timp a fost greu încercată de cruzimea soartei. Să-i mai dăm un termen”.

— Nu se poate, de așa ceva nici vorbă nu poate fi. Ea trebuie să plătească și va plăti. D-ta trebuie să știi cum să te porți în asemenea cazuri...

Funcționarul se adresa fiului lui Astor, care dădu suma, pe care o datoria femeea cu o condiție: funcționarul să spună bătrânului, că banii au fost încasați chiar dela femeea. Când funcționarul înmână bătrânului banii, acesta observă:

— Vezi, ți-am spus eu, că dacă o vei lua eu răul are să-ți plătească.

Așa s'au îngrămădit averi și așa au luat naștere dinastiile de miliardari, cari stăpânesc noul continent.

Oceanul, pe care nici miliardarii nu-l pot stăpâni, n'a făcut deosebire între Astor și călătorii săraci de pe coverță. I-a înghițit pe toți de o potrivă.

Tipărituri românești. Privitor la această chestiune, despre care s'a scris în corespondența publicată, în nr. 88 al ziarului, sub titlul „De pe Murăș”, un domn învățător ne adresează câteva lamuriri, din care rezultă, că tipăriturile făcute de despărțământul Reghinului al „Reuniunii învățătorilor” de Alba-Iulia și Făgăraș, la tipografia Burghardt au fost necesitate de împrejurări.

Inregistrând aceste lamuriri stăruim din nou asupra nevoiei de a se sprijini instituțiile noastre pe care credem, că o împărtășesc atât d-nii învățători, cât și institutele financiare române din partea locului.

— „**Românul**” se găsește de vânzare la chioșcul de ziare dela gara căilor ferate a statului (Staatsbahnhof) din Viena.

FOIȚA ZIARULUI „ROMÂNUL”

NICOLAE GOGOL

Suflete moarte

(ROMÂN)

Trad. de Senior

86

Apoi defiliau alte gândiri de o justă și atât de remarcabilă, încât credeam de datoria noastră a transcrie aici cel puțin câteva din ele: „Cei viața noastră? un val tapetat cu urzici și cu emaracțiuni. Cei lumea? o îngrămădire de oameni, cari își fac o profesie în a sugraama norocosul glas al inimii”. Mai departe, cea care scrie zice, că ea văd ca lacrimile ei, până în ziua aceasta, au fost luate trase de răposata scumpa ei mamă, moartă acum douăzeci și cinci de ani. Apoi Cicikof o solicită să părăsească pentru totdeauna orașele, aceste incinte strămate în cari te îșabuși din lipsă de aer și de spațiu și să cauți ringherățiile stepei. A treia și ultima pagină era un fel de lung strigăt de durere, terminat sub forma unei strofe poetice pe care o dăm aici:

Doză turtarele îți vor arăta
Nu pe mine, dar cerușa mea.
Sân plânsul lor, îți vor spune în atâtea rânduri:
„Îa pieri necând în lacrimi ale sale gânduri”.

Toate acestea erau în deșajus în spiritul, tonul și stăruința timpului; scrisoarea nu purta nici o iscălitură și nici odată; în *post-scriptum* era numai scris: „Voi vedea dacă înțina va va descoperi pe aceea, care a scris aceste rânduri, atât de conforme cu starea sufletului său; mâine ea va fi la balul guvernatorului”.

Cicikof nu luă nicidecum lucrul cu indiferență; este, în faptul anonimului și al miserului, o așa atracțiune pentru curiozitate, încât el recită pentru a doua și a treia oară scrisoarea aceasta și zise în cele din urmă, către sine însuși: „Îmi va fi desigur foarte ușor să știu ce femeie mi-a scris această”. Scurs, lucru deveni serios și el se gândi la aceasta vezi mult decât o oră; apoi își desfăcu brațele, își lăsă capul în jos și zise: „Pe legea mea, dragă, e compasă, și ce scriere fină!”. Apoi, bincințeles, scrisoarea fu îndoită cu delicateță și pusă în casetă, între un afiș de spectacol oarecare și un bilet de invitație la nuntă, care de șapte ani nu-și schimbase locul. Câteva clipe în urmă, i-se aduse o invitație de bal din partea guvernatorului.

Un bal la guvernatorul e lucru prea obișnuit. Guvernatorul e personajul în balurile mari; abia s'a instalat, că și trebuie să reguleze la el totul pentru stomac și pentru joc, altfel, unde o aparență că obține iubirea și respectul nobilimii!

Orice proiect și orice afacere fură amânate numai decât, îndepărtate ca inoportune, totul în oraș și în district luă o aceeaș direcțiune, un acelaș punct de vedere: balul oficial; și erau, de data

aceasta, destule motive pentru aceste convergențe identice de gânduri. Ba se poate zice că, chiar dela începutul societăților, nu s'a consacrat vreodată o așa de mare parte de timp pentru toalete. Un fapt sigur e că, odată ziua cea mare sosită, prânzul de familie fură expediate fără de veste și fiecare alergă la oglindă, ca să consacreze o oră bună singurului examen al feței; fiecare își compuse fiziionomia, căută expresiunea cea mai avantajoasă, o corigă și o refăcu de sute de ori.

Cicikof luă și el dispozițiuni; șovăi multă vreme între un aier grav și blând cu zâmbet, și un aier grav și călm, cu zâmbetul ținut în rezervă; el făcu în oglinda camerei sale diferite fețuri de salaturi acompaniate de cuvinte puțin inteligibile, dar frantzuzesti cu intenție, numai cu intenție: căci, trebuie să ne hotărâm a o mătură, eroul nostru nu știa frantzuzeste. Își făcu lui însuși ourecari mici surprize, imperceptibile mișcări din sprâncene, din buze, din vârful fin al limbii. El ce nu face omul, în astfel de ocazii, când se sirate bine cu persoana lui, când se găsește singur în fața oglinzii, și când nu vre-o despiecatură indiscretă în ușă ori în urea? Aceasta considerație din urmă îi permise să rostescă cu încredere, mângâindu-și bărbia: „Ce-mi zici, frumoasă doamnă, de botușorul ăsta?”

(Va urma.)

Culturale și sociale

Examenele dela gimnaziul din Brașov. Examenele finale de clasă ale elevilor din cl. VIII, a gimnaziului nostru vor avea loc vineri și sâmbătă în 4 și 5 mai v.

La 7 mai v. se începe la gimnaziu examenul în scris de maturitate.

Elevii privațiști, cari au să depună examenul de pe cl. VIII gimn., vor fi examinați în zilele de 1 și 2 mai v.

In Lugoj dela 15 iunie până la 15 iulie se va ține un curs gratuit pentru pregătirea diferitelor obiecte artistice exclusiv în stil românesc. Tășutul gobelinului și a covoarelor smyrna îl va propune d. dr. Cornel Groșorean, absolvent al școlii de textil din Késmárk. Pirogravura, dermoplastica (Lederpunz) metaloplastica, mozaicul, majolica, desennul și pictura (numai după natură) le va propune d. Al. S. Iorga pictor academic. Fiște care obiect se face după desen (Entwurf) original, în stil românesc. Astfel vom învăța a aplica motivele românești pe toate produsele noastre și acesta ni este scopul. Se va aranja și un curs pentru diferite cusături și ajoururi românești care va fi condus de doamna V. S. Buciu distinsă la expoziția de astă vară cu medaile de argint pentru cusături.

Doritorii de a participa sunt rugați a se anunța până la 1 iunie printr-o cartă postală la „Drapelul”. Vă rog sprijinul binevoitor Al. S. Iorga.

Meseriași români din Brad, membrii ai tovarășiei industriale de ajutorare „Industria”, vor aranja mai întâi în 14/27 mai 1912. (luni, a doua zi de Rusali), în grădina la „Coroană”. Venitul curat e destinat pentru trebuințele tovarășiei „Industria”. Oferte și contribuiri a se trimite direcțiunii „Industria”, Brad. Se vor evita publice. Începutul la 5 ore după amiază.

„Reunirea de cetire și cântări din Iam”, va aranja concert împreună cu teatru, joi, la „Înălțarea Domnului” la 3/16 mai 1912, în sala școlii gr.-or. rom. din localitate, la caz favorabil în curtea școlii cu următorul program: I. concert. 1. „Deviza reuniunii de cet. și cânt. din Iam”. 2. „Marș”, cor bărb. de S. H. Stanz. 3. „Coasa”, cor mixt de I. Vidu. 4. „Jalba norei”, cor bărb. de I. Vidu. „Pușorul”, cor bărb. de **. 5. „Negruța”, cor mixt de I. Vidu. II. Teatru. „Slugă la doi stăpâni”, comedie în 2 acte de Z. Bărsan.

Adunarea cercului a despărțământului VI (Sebeș) al Asociației pentru literatura română și cultura poporului român pentru anul curent se va ține în comuna Șugag la 2 iunie st. n. a. c. 11 ore a. m. la care se invită toți membrii și binevoitorii asociației.

Președinții agențiilor sunt poștiți, ca cel mult la 25 mai n. a. c. se aștearnă subsemnatei direcțiuni rapoartele generale despre starea agențiilor și a bibliotecilor populare. (Câte opuri în câte volume? Cu câți s'au înmulțit în anul 1911? Câți cetitori au fost în anul 1911 și taxele încasate dela membrii pe anul curent). Program: Deschiderea adunării. Raportul comitetului și a casarului. Alegerea comisiei pentru cenzurarea acestora. Alegerea comisiei pentru înscrierea de membri noi. Prelegeri populare. Raportul comisiilor de sub 3. Alegerea a 2 delegați la adun. gen. Alegerea unui membru în comit. d. Includerea adunării. Sebeșul-săseșc în 7 mai 1912. *Direcțiunea despărțământului.*

Dar bine contemplant. D. Ghoorghe Breban din prilejul zilei onomastice a semnat suma de 300 cor. pe 4 ani, pentru a servi de bază la întemeierea unei burse pentru creșterea unui învățător. Gestul acesta nobil a aflat răsunet în cercul cunoscuților săi, cari au semnat alte 215 cor. așa, că tractul Ciacovei cu începerea proximalului an școlar își va avea bursierul său în institutul pedagogic din Caransebeș. Remarcând fapta nobilă, prin care s'a pus încă o piatră la zidirea culturii noastre naționale, nu putem decât să dorim d-lui Breban, satisfacția, de a să vedea urmat în exemplul dat.

Apel. Întâlnirea — la 15 ani după examenul de maturitate — a colegilor absolvenți în anul 1897, la gimnaziul gr.-or. român din Brașov. Iubiți colegi! Cincisprezece ani sunt o bună bucată de vreme. Așa că azi abia prin rostul gazetelor dacă ne-om mai putea da de urmă cei, cari acum sunt 15 ani eram atât de strâns legați prin cea mai frățescă colegialitate. Întâlnirea la 10 ani am scăpat-o. Să nu lăsăm trecut privilegiul acestei de 15 ani, căci vremea se duce, trecându-ne nu numai tinerețea, dar stîrbindu-ne și numărul. Să ne întrunim dar la 29 iunie st. v. 12 iulie st. n. în Brașov, cu toată dragostea, ce ne legase odată.

Vă rugăm pe toți, cari știți așezarea și adresa altora, să le comunicați și particular despre proiectul acestei întâlniri, ca nimenia să nu ne lipsească.

Anunțările să le faceți de cu bună vreme la adresa: Dr. Victor Bontescu, avocat Hätzeg. Iar programul și celelalte de lipsă o se vă-vestescă la timp.

Cu dragoste colegială: Dr. Mihai Popoviciu, preot Victor Pușcariu, preot militar dr. Virgil Cioban, preot Zenovie Popoviciu, avocat dr. C. Crăciunescu, avocat dr. Candid David, avocat dr. Victor Bontescu.

Bibliografie

—x—

— A apărut: *„Poemele singurătății”* cea mai nouă carte a cunoscutului poet, d. Victor Eftimiu. Să află de vânzare la *Librăria „Tribuna”*. Prețul Cor 2' + 20 fil. porto. De acelaș autor: *„Înșiră-te mărgărite...”* Poem feeric în două părți (4 acte) à Cor. 2' + 10 fil. porto.

A apărut revista *„Vieța nouă”* anul VIII, nrul 5 cu un cuprins foarte bogat. Redacția și administrația București, Calea Victoriei nr. 184. Abonamentul pe un an pentru România 7 lei pentru străinătate 9 lei.

Gazeta *„Măzilor și a răzeșilor bucovineni”* anul II, nr. 3 cu un foarte bogat și variat conținut. Abonamentul pentru Austro-Ungaria pe an 6 cor. pentru România 8 cor.

„Săptămâna politică și culturală”, anul al II-lea, nr. 20, cu următorul sumar: Petre V. Haneș, Spiritul noilor reforme școlare. I. Suchianu, D. A. Laurian, Al. Vintilescu, Pentru luminarea lui Ion Marin. V. G., O revistă a studențimii române. Cronicar, Evenimente politice. Abonamentul: Pe un an în România 10 lei, pe șase luni 5 lei, Pe un an în străinătate 16 lei. Redacția și administrația, București. — Str. Regală, nr. 1. Telefon 1395.

Noutăți literare.

C. Negruzți, Opere complete vol. III. Teatru à cor. 150.

Ion Ciocârlan, Traiul nostru à cor. 150.

Cesar Al. T. Stoica, Flori de primăvară. Poezii à 1 cor.

Carl Ewald, Icoane din viața plantelor și a animalelor à 30 bani. Din nemțește de Mihail G. Ionescu.

Voltaire, Prințesa din Babilon. Trad. de I. B. Hétrat à 30 bani.

La *Librăria „Tribuna”* Arad, Dealul Ferenz 20, se găsesc de vânzare.

Memoriile lui Napoleon. Biblioteca Flacăra. Ed. II à 80 fil.

I. C. Apostol. Cuza Vodă și reforma sa în biserica română. După documente à 60 fil. 15 fil. porto.

Th. D. Speranția. Teatru de familie. 12 piese cuprinzând monologuri și scene à cor. 2'— plus 20 fil. porto.

N. Iorga. Oameni cari au fost. Articole cari pot să rămăie. Amintiri și comemorări, à cor. 3'— plus 30 fil. porto. (500 pagini).

Hans Wegener. Noi tinerii à cor. 150 plus 10 fil. porto.

I. Nenițescu. Poezii. Ed. completă à cor. 150 plus 20 fil. porto.

ISKOLAI ÉRTESÍTŐ — AVIZ ȘCOLAR

buclată à — 30 fil.

Prețise (corecte) 100 buc. à 1-20 + 30 fil. p.

se vând prin

LIBRĂRIA DIECEZANĂ din Arad.

— Ziarul *„Românul, și foaia populară, Poporul Român”* se află de vânzare în București la librăria *„Neamul Românesc”* și la Mihail Vlad proprietarul chioșcului de cărți și ziare *Calea Grivița.*

Cel mai frumos cadou la orice ocazii pentru casele intelectualilor noștri dela oraș și sate. Sub titlul *„Din cele trecute vremi”,* însemnări despre începuturile graiului culturii și literaturii neamului românesc a apărut o foarte frumoasă carte de d. Virgil Onitiu, cunoscutul scriitor și director al liceului din Brașov.

Această carte scrisă pe înțelesul tuturor, tipărită în tipografia românească *„Concordia”* din Arad, — este o podoabă pentru orice bibliotecă și pe orice masă de salon. Prețul 2 coroane plus 20 bani porto poștal; pentru România 2 lei 50 bani. De vânzare la *Librăria „Tribuna”* din Arad, str. Deal-Berancez, nr. 20.

Cartea se găsește de vânzare și la autor în Brașov (Brassó).

POȘTA REDACȚIEI

1-lui Unul pe care-l privește. În întregime nu s'a putut publica pentru că ne lipsește spațiul. De astfel ați putut vedea când cu invitațiile și dările de seamă ale întrunirii Reuniunii d'voastre că *„Românul”* poartă tot interesul pentru mișcările d'voastre și că observarea în chestie nu s'a publicat cu intenția de a jigni pe cineva ci de a contribui la o îndepărtare.

Duhul protopop St. Russu. Mărturisim, că nu înțelegem demersul d'voastre câtă vreme în nr. 86 ați putut vedea atât d-voastră cât și „vecinul” d-voastre cine este adevătatul autor al corespondenței. Dar și fără de asta trebuie să se înțeleaga odată că ne ne putem perde vremea cu asemenea pretenții. Așa pentru un articol s'ar putea trezi 100 de inși să ne ceară ca să spunem, că e nu suat autorul și unde am eși atunci.

POȘTA ADMINISTRAȚIEI

Dr. S. M. Cluj. Cu ziua de azi foaia s'a sistat. Pentru primirea ziarului în străinătate vă rugăm a ne trimite 7 cor. fiindcă din 9 martie până în 9 mai — două luni — s'a expedit ziarul la adresa d-voastră în Italia și Abbazia.

Redactor responsabil: Atanasiu Hălmăglan.

Dr. RÓTH KÁLMAN,
MEDIC.

TEMESVÁR-ERZSÉBETVÁROS.
Strada Batthyány 2. (Colțul str. Hunyady)

Cosultațiuni: a. m. 8—10, d. a. 2—4 ore.

Cosultațiuni separat pentru tuberculoși.

Altoare cu Tuberculin.

CORECTE (PROPISII)

incadrate cu motive de festinare
partea potrivite pentru dezvoltarea gustului
estetic al școlărilor și între toate creșterea
înlocui modelele străine obținute până acum.
Se pot căpăta 100 cu em. 190 și până la
Tipografia „DOINA” în Bălța.

Un candidat de avocat

cu praxă ală aplicare momentantă în cancelaria
advocațială a subscrisului: **Dr. Aurel
Grozda**, avocat Buteni (Körösbököny).

O librărie

asortată cu tofelul de cărți; școlare literare,
științifice, de rugăciuni; tot felul de revizite
de scris etc. să vinde cu preț convenabil. Li-
brăria e așazătă în cel mai bun centru romă-
nese, unde avem școale superioare.

Informațiuni la Adm. „Românul” Arad
Zriny-uteza 1 a).

Gustați

Berea SLEPING-car

din fabrica „Bragadiru”.

H. DURATZO

fost șef. atelierului fotografic Monty

Atelier fotografic

București, strada Gr. C.
Cantacuzino (România).

VINURI

vechi și noi de vândut.

Adresați-vă cu toată încrederea la proprie-
tari de vii din Șiria (Világos) **Petru Benea**,
câci vă trimite numai vinuri bune, curate și pe
lângă preparate cele mai moderate.

Vinuri vechi: Vin alb K --68
litru. Rizling --70. Doșu -- 94. Șiller
-- 62. Carbenet alb K --90 litru.

Vin din anul 1911 K--54 și 56 litru.

Vinul să expedieză cu rambursă dela 50
litri în sus sub îngrijirea mea proprie.

Vase dau împrumut pe timp de două luni.

Pentru Calitatea vinului garantez.

Petru Benea
propr. și neg. de vinuri
Világos (Arad m).

Pești sărați

Taranca, foarte frumoși	1	klgr.	60	fil.
Pești mărunți	1	"	56	"
Deverica, mare	1	"	72	"
Șarați	1	"	72	"

Recomandă proprietarilor de vii și co-
mercianților

Piatră vânătă, prima calitate.

Raffia, frumoasă albă.

Legătoare de gumă pentru oltaut.

Brevetată, calitate foarte bună, mare de-
pozit, cu prețuri foarte ieftine. Expediez
oriunde cu trenul.

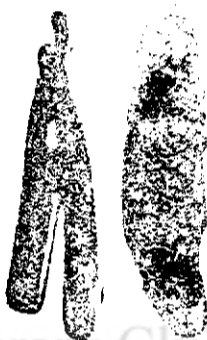
PETROVITS și PANTITS
Vârșet—Verseez.

Szighety Sándor

atelier de cuțite și točilărie artistică
Budapasta, VII., Strada Akácza No 64.
Colțul Străzii Király.

Se recomandă pentru ascuțirea și repa-
rarea de foarfeci, cuțite, brice și tesacuri de
bucătărie în condiții ireproșabile și pr. conv.

Mare depozit de u-
nelte și utensilii pentru
barbieri, ca foarfeci,
brice și curele de as-
cuțit etc. etc. precum și
cuțite de buzunar ș a.

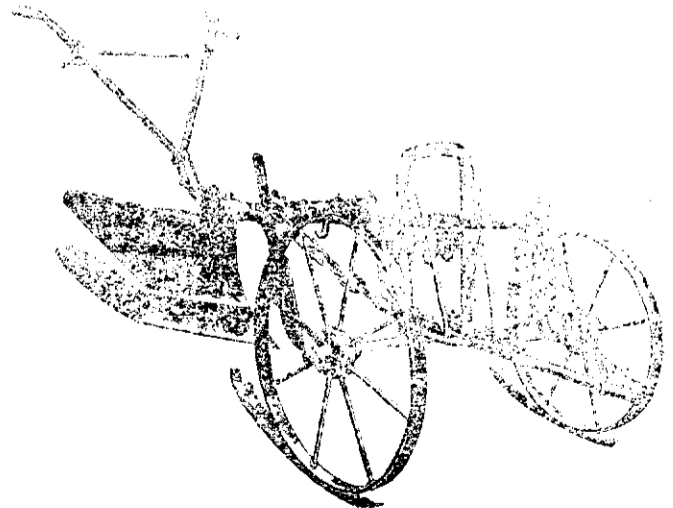
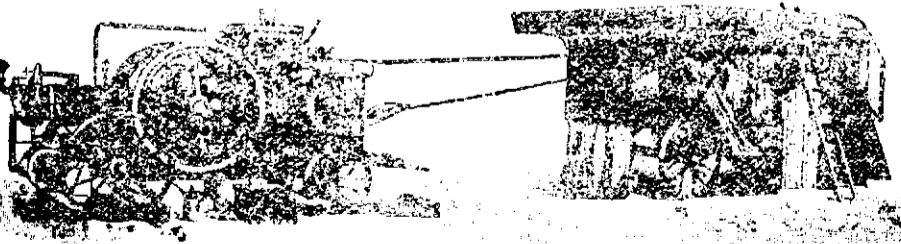
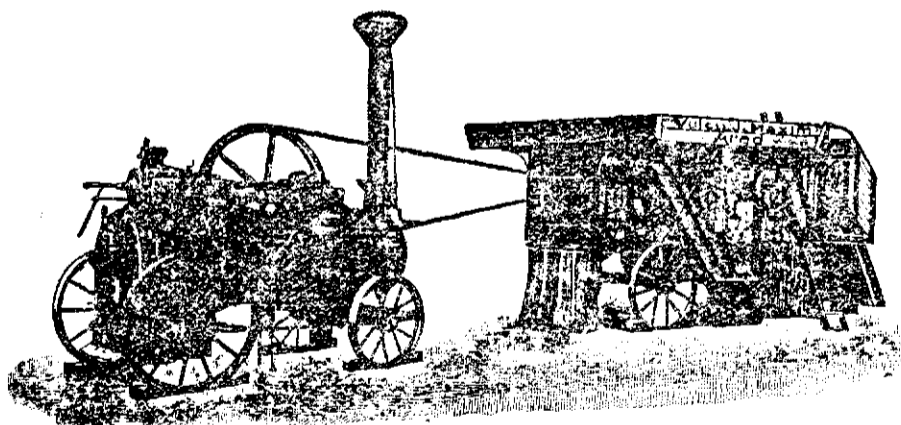
Pentru barbieri se as-
cut două briciuri gratuit
dacă trimite 12 deodată.

Comandele se execută
prompt și conștiințios.

MAXIM L. VULCU fabricant de
: mașini :

ARAD, Strada Făbián László n-ru 5-6. Telefon nr. 608.

Schimbarea locuobilelor de treerat, să
umble singure, o efectueze în prețuri
moderate, după sistemele cele mai prac-
tice și cunoscutte cu bun, cu roate și cu
transmission.

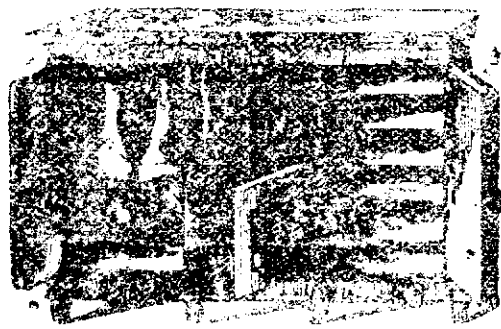
Tofelul de mașini pentru agricultori, precum: pluguri, grape, mașini de semănat, de tăiat nutreț, de
secerat, batoase complete de treerat cu aburi; Motor de oleia brut sau cu benzina. Mai departe instalez
tofelul de mori cu abur, motoare sau mori de apă, joagăre sau ferestreu, țiglarie și alte stabilimente
mechanice-tehnice după cele mai noi și mai moderne și bine recunoscutte sisteme. A se adresa la
firma **MAXIM L. VULCU** Arad, strada Făbián László, (lângă gara mare).

Se caută o mașină de 10 ori de 12 puteri de cal spre cumpărare.

Dulapuri de gheață

sunt indispensabile pentru orice casă!

Dacă vrei să cumperi un dulap de gheață bun, trainic și ieftin, atunci comandă invenția proprie de dulapuri a lui **MOSKOVITZ** a căror părți constitutive se pot desface ușor și curăți, făcând în gheață o economie de 5% la sută. — Prețuri foarte moderate. Prospekte de prețuri ilustrate trimite gratis și franco:

MOSKOVITZ S.

fabricant de dulapuri de gheață în

BUDAPESTA

Bérkocsis utca nr. 1.
(Guttenberg palata).

ATELIERUL
DE FOTOGRAFIAȚI
A LUI

Csizhegyi Sándor

Cluj-Kolozsvár, piața Mátyás király-tér nr. 26.
(Lângă farmacia lui Hintz).

Aci se fac și se măresc cele mai frumoase fotografii, deasemenea scvarele, picturi în olei, specialități în pânze ori mătase, cari prin spălare nu se strică. La firmă fiți cu băgare de seamă să n'o confundați, Cluj (Kolozsvár), Piața Mátyás király-tér nr. 26, lângă farmacia lui Hintz. Referindu-vă la acest ziar veți avea favor în prețuri.

GHEORGHE IANCOVICI

PRĂVALIE DE
MANUFACTURĂ

ARAD, STRADA FORRAY Nr. 2.

SOSIND NOUȚĂȚILE DE PRIMĂVARĂ ȘI VARĂ, AM ONOARE A ÎNCUNOȘTINȚA ON. PUBLIC ROMÂNESC, CĂ ÎN PRĂVALIA MEA DE MANUFACTURĂ SE AFLĂ CELE MAI FINE STOFFE, DELAIN, ZEFIR, GRENADIN, CRETON, BATIST ȘI PĂNZURI DE HAINE, ÎN MODELELE CELE MAI NOUI, ȘI TOTODATĂ PĂNZĂTURI, ȘIFOANE, GARNITURI DE DAMAS, CIORAPI, CORSETE, UMBRELE, ȘI MULTE ALTE LUCRURI DE SOIEL ACESTA. — ROG BINEVOITORUL SPRIJIN.

CU DEOSEBITĂ STIMĂ: **GHEORGHE IANCOVICI.**

Kiss János

fabricant de cuptoare și magazin de
cuptoare de lut

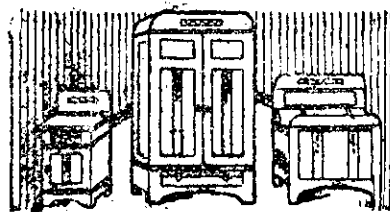
Alba-Iulia (Gyulafehérvár).

Recomandă on. public din loc și jur magazinul lui bogat asortat cu **cuptoare de olane și maiolică, sigure de foc, în stil modern și în diferite culori, cu aparat de fert în grabă, 25% economie în material de încălzit.** — Pregătește, reparază și clădește **căminuri și vetre de fier.** Comandele din provincie se execută grabnic, punctual și cu prețuri convenabile, pe lângă garanția de 2 ani.

FABRICA DE MOBILE

care formează proprietatea mea în țara din Arad, fabrică de mobile menajată și magazin, precum și întreprindere de pompe funebre. Ungești lui Baumann Arnold

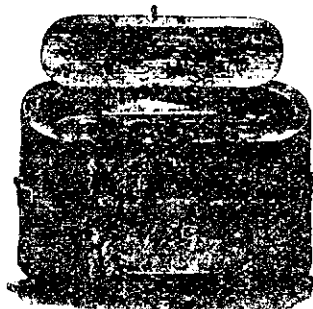
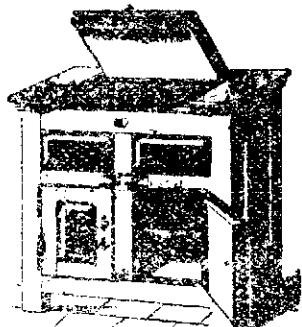
LAHNI KÁROLY, Alba-Iulia
(Gyulafehérvár) vis-à-vis de Tribunal.

Magazin de amănunțite, de la cele mai simple până la cele mai frumoase, pentru prânzitoare, dormitoare saloane și camere, covore, perdele și țevăltitoare de masă, matrițe de fat cu cadru de lemn și fier. — Serviciu prompt și conștiincios cu prețurile cele mai convenabile. Pentru durabilitatea mobilelor executate în fabrica mea ofer garanția.

Dulapuri pentru gheață.

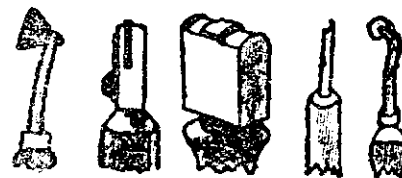
Despre excelența dulapurilor mele de gheață se poate oricine convinge deja la prima vedere, drept aceea recomand fiecăruia să-mi cerceteze magazinul aflător în Budapesta VI., Terézkör-ut nr. 8. sau fabrica. Deoarece toate fabricatele mele se execută sub conducerea și supraveghierea mea, de aceea ofer cea mai deplină garanție pentru calitatea lor bună. Nu-
Gindert István
Fabrica: IV., str. Klapka nr. 5. Magazinul: VI. Terézkör-ut nr. 8. Budapesta.

Catalog de prețuri în limba ungurească, germană și franceză trimis gratuit.

IRING HENRICH

fabrică de unelte pentru ciobotari
Ujpest, Lörincz-u. 50.

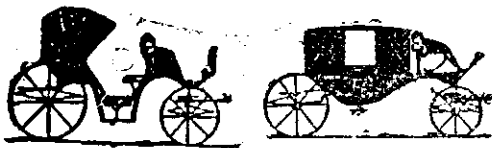

Recomandă **pantofarilor și ciobotarilor** precum și **pielarilor unelte de branșe**, calitate bună, prețuri moderate. — Comersanților se dă rabat. — Catalog gratuit și francat.

Decorat cu medalie de aur la expoziția agricolă din Lugoj.

Dicsics B. Ignác,
succesorul lui Bálint Dicsics.
Atelier de trăsuri, șele și lustruire.
LUGOJ, strada Niță Popa
lângă biserica gr.-orientală română.

Pregătește totfelul de trăsuri și căruțe,
precum și lucrări de dogărie și făurarie.
Reparează trăsuri vechi cu prețuri ieftine.

Dacă stropești cu „FORHIN“

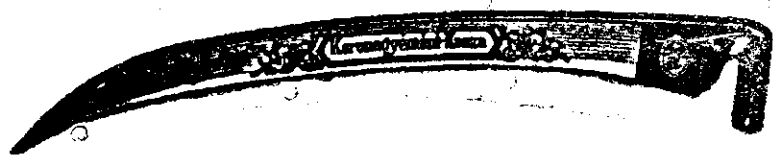

- I** - ai mai puțină bătaie de cap,
- II** - a lucru mai puțin,
- III** - a cheltuială mai puțină!

deoarece »FORHIN«-ul este **MICTURA DE BORDÓ** adesea îmbunătățită. Se lipește ușor chiar și de frunzele umede. **La ori-ce brumă poți se stropești,** nelăsând nici un fel de sediment (drojdie). Multime de scrisori de mulțumită și recunoștință. **Pregătim invenția drului Aschenbrandt de Rézkénpor și Bordolpor.** Cere prospect gratuit și franco dela fabrica

„FORHIN“ BUDAPEST, VI., VACZI-UT 93.

Să ne credeți că este în interesul D-voastră dacă comandați coasa „Koronagyémánt“

Cu coasa „Koronagyémánt“

bătută odată se poate cosi ziua întreagă deoarece e făcută din oțel-diamant, coase rele și moi nu se găesc între ele. **Pentru trăsnicia fiecărei bucăți garantăm.**

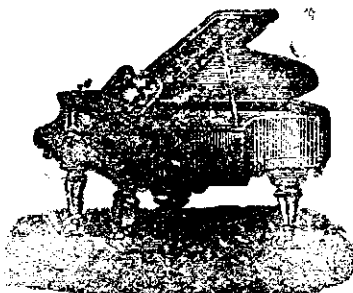
75 80 85 90 95 100 110 cm. la comanda de 10
Prețul: 1 buc. 1-80 1-90 2.- 2-20 2-40 2-50 2-60 cor. buc. 1 se dă rabat.

Comandele se pot face prin trimiterea banilor înainte sau pe lângă rambursă la **Lengyel Testvérek** magazin de coase „Koronagyémánt“ Kaposvár, Fő-utca 22 T.

Telefon Nr. 557.

Petrof Antal succesor Wonka János

fabrică de piane cesar regale
Temesvár-Józsefváros,
Str. Szilágyi 13. — Magazin în Hunyadi-ut 13.

Liferează:

PIANE și PIANINE

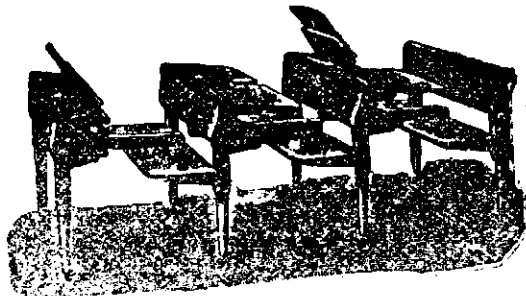
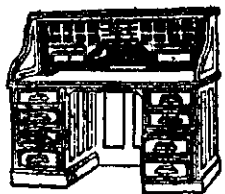
efectuate în stilul cel mai modern și execuție promptă.

Profesorii și instructorii de muzică primesc favor cuvenit.

Catalog ilustrat la dorință trimis gratuit și porto franco.

Feivel Lipót utódai

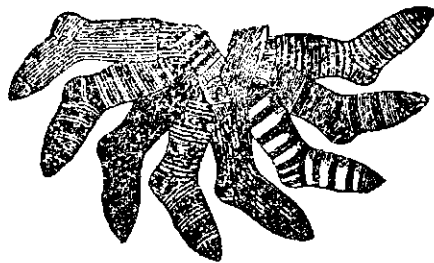
Budapest, IX. Ipar-u. 4.

Fabrică de bănci pentru școală, aranjamente pentru birouri, accesorii de gimnastică etc.

Catalog ilustrat la dorință se trimite gratuit.

Cumpărați fabricație indigenă!

CARL HEMPER

și fiul,

prăvălie de tricouri și împletituri,

SIBIU, strada Kempel 9.

Recomandă fabricațiile sale pentru cari garantează anume: ciorapi, călțuni, mănuși, jachete pentru dame și copii, ciorapi pentru turiști din păr de capră, haine de copii și alte multe lucruri:

Ciorapi se pregătesc ieftin și bine.

En gros.

En detail.

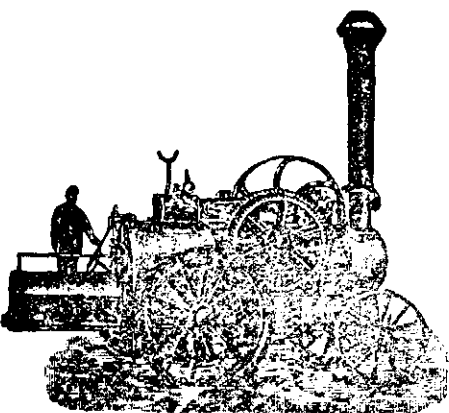
Viitorul e al mașinilor de treerat de sine umblătoare!

Dacă locomobilul d-voastră nu este provăzut cu automat de sine umblător, adresați-vă la fabrica

Friedrich Testvérek

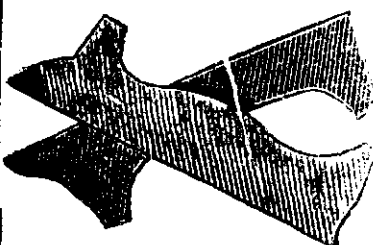
Temesvár-Józsefváros,

unde căpătați ori-ce informații de lipsă. In atelierele acestei fabrici să transformă la an peste 100 locomobile în automobile după cel mai nou sistem și cu piese noi brevetate — Mare cruțare de timp și de bani se poate ajunge cu mașinile aceste automobile. Mare depozit în locomobile cu aburi. Prețuri ieftine! Condiții favorabile!

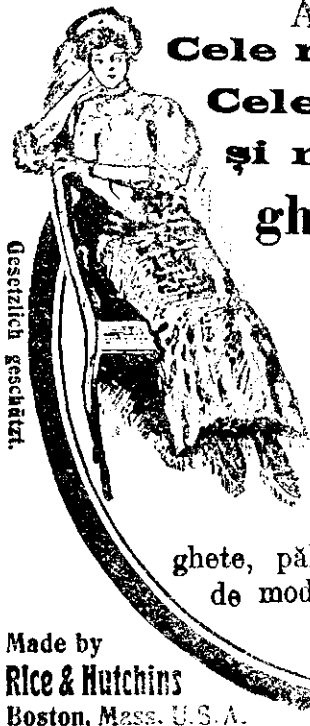
J. Gottstein, fiul, prăvălie de piele și accesorii pentru industria de cojocărie, Nagyszeben, Kleiner Ring 5. curelărie și ciobotărie

Mare depozit de diferite piei lucrate în țară și străinătate. — Specialități de piele. Piele lucioasă și șurțuri de piele. Tălpi Vachè și opincl. Fețe pentru cisme și ghețe. Ață pentru mașină și cusut. Sfoară de cusut albă și colorată. Tort diferit. — Pâslă, barchet, pânză, tălpi de pâslă și asbeth, garnitură de gumă și ciorapi de gumă. Șireturi și postav de curățit ghețele. Cuie de lemn americane. Calapoade pentru ghețe și cisme. Cremă și lac și diferite articole.

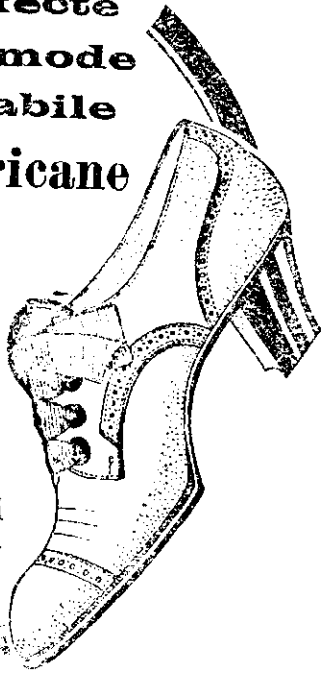

THE VERA

American Shoe
Cele mai perfecte
Cele mai comode
și mai durabile
ghete americane

din timpul modern pentru dame, domni și copii se află numai în asortimentul prăvăliei de ghetе, pălării și articlii de modă pentru bărbați alui

Made by
Rice & Hutchins
 Boston, Mass. U.S.A.

BUCHSBAUM és T-sa
ARAD. Telefon 442.

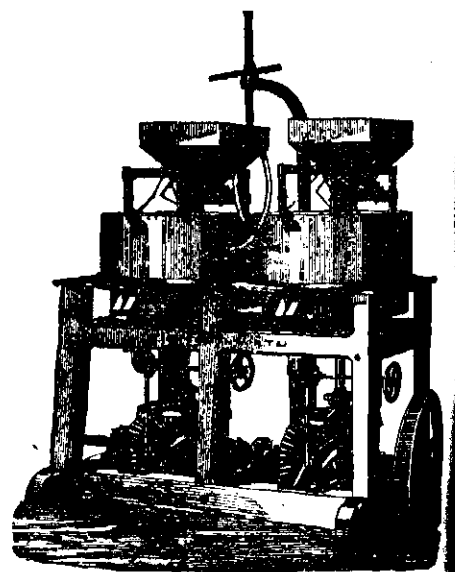
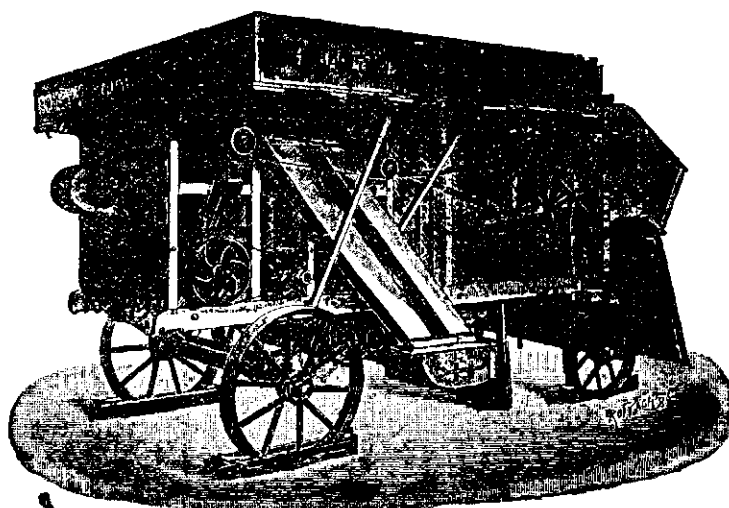
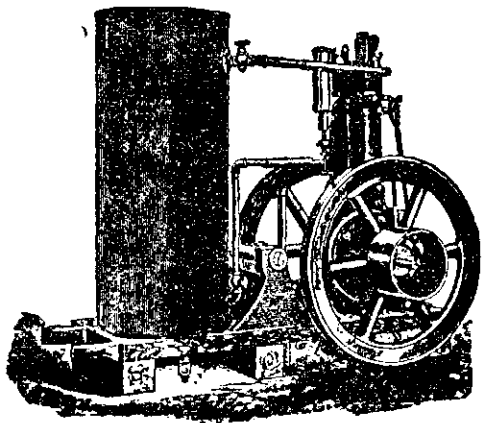
Cereți prospect!

nr. telefonului 604.

FRĂȚII BURZA

Arad, Boros Béni-tér Nr. 1.
 (Casa proprie).

Recomandă magazinul lor bogat asortat de **ferării, arme** și tot felul de **mașini agricole** aranjăm **mori cu motoare, mașini de trierat** cu aburi, mașini de trierat cu motor, și tot felul de **motoare** cu benzin cu oleiu brut și cu sugătoare cu gaz prețurile cele mai moderate și pe lângă plătire în rate.

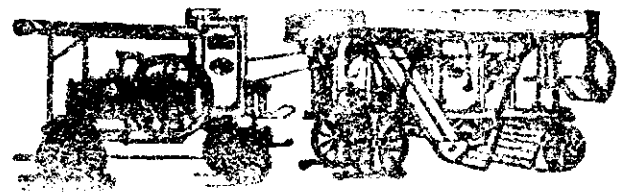

Cu garnituri pentru trierat și cu prospecte pentru mori servim bucurosi, eventual pentru primirea lucrurilor acestora și facerea contractului mergem la fața locului pe spesele noastre. Mare asortiment de osii Steier și originale Winter.

„Catalog trimitem gratuit“.

400 decorațiuni și 36 premii de stat.

Motoare „OTTO” original.

Locomobile de benzin și Garnituri de trierat cu motoare complete. Motoare de sine mișcătoare. Motoare de ulei brut și gaz sugător

construește în cele mai bune condițiuni

LANGEN & WOLF
 FABRICĂ DE MOTOARE.

Filiala: **Timișoara-Iosefin,**
Stada Bonnaz No. 12.

Cereți gratis cataloage și prețuri curente!
 Se caută reprezentanți solizi!

Peste 106.500 bucăți funcționează în toată lumea!

Cea mai veche și mare fabrică de motoare din lume!

Cinci fabrici cu aproape 8000 lucrători și funcționari!

Nr. telefonului 604.

Librăria Tribuna

ARAD, strada Deák Ferencz nrul 20. — Telefon nrul 502. —

Mare deposit de revizite de scris și cărți literare.

Illustrate dela balul costumat din Arad, bucata 24 fil, 12 buc Cor. 2'50 plus porto poștal;

Zotti Hodoș, Poftă bună. Carte de bucate. Partea I și II à cor. 3 plus 10 fil. porto ;

Guy de Maupassant. Inima noastră. Roman Trad. de I. C. Apostol Prețul Cor. 2'50.

Almanachul Societății scriitorilor români pe 1912 Ediție populară Cor. 1'50 ediție de lux 2'50.

A. Vlahuță La gura sobei. Prețul Cor. 2'50.

Dr. Onisifor Ghiu. Școala românească din Ungaria în anul 911 à 50 fil.

S. Mehedinți, Către noua generație à cor. 1'50 plus 10 fil. porto ;

Spiridon Popescu, Zori de Iulie. Nuvele și schițe à cor. 2 plus 10 fil. porto ;

Leon Tolstoi, Război și Pace roman istoric, trad. de Adrian Corbul vol. I cor. 1'50, vol. II 1'20 ;

Lazăr Șaineanu, Dicționar universal al limbii române ed. II-a cu totul prelucrată și adăugită. Ortografia Academiei Române (cu 988 pagini) cor. 8 plus porto ;

D. Anghel, Fantome cor. 2 plus 20 fil. porto ;

F. Agârbiceanu, In intuneric nuvele à cor. 2 plus 20 fil. porto ;

Caton Theodorian, La masa calicului. Nuvele și schițe à cor. 1'50 plus 10 fil. porto ;

Virgil Caraiivan, Basme și legende străine. Traduceri din folklorul lumii à cor. 1'25 plus 10 fil. porto ;

Cincinat Pavelescu, Poesii cor. 3 plus 20 fil. porto ;

C. Collodi, Pățaniile lui Tândărică. (Povestea unei păpuși de lemn) cu 56 ilustrațiuni trad. din italienește de A. Buzescu à cor. 1'50 plus 20 fil. porto ;

Hai să rîdem! Almanachul revistei „Minerva“ à cor. 1 plus 10 fil. porto ;

Nouă piese muzicale de Tiberiu Brediceanu :

La șezătoare, Partitura pentru cant și piano à cor. 8 ;

Hora, (cis moll) pentru piano à cor. 1'50 ;

Quadrille compus pe motive românești à cor. 2 ;

Viorele, vals pentru piano ed. II-a à cor. 2 ;

Preludiu și Hora pentru piano cor. 2 ;

Rândunica, vals pentru piano, cor. 2 ;

Aurora, vals pentru piano, cor. 2 ;

Jocuri românești, Caetul I, II, III și IV bucata cor. 4 ;

Doine și cântece, Caetul II, III și IV à cor. 4 ;

Constantin Savu, Dor și iubire. Colecțiune de cântece pentru cor (mixt și bărb.) à cor. 2'50 ;

Ciprian Porumbescu Compozițiuni, 10 fascicole :

Fasc. I-a 8 coruri bărbătești : „Deviza“ (Pe-al nostru steag...), „La un nor“, „In pădure“, „Dup' un veac de suferință“, „O, zi frumoasă, ai sosit!“ „Marșul călărașilor“, „Ieri, o floare radioasă“, „Sunt arboros“, „Sosirea primăverii“ à cor. 2 ; Fasc. II-a 6 coruri bărbătești : „Lacrima“, „Patria română“, „Luna Mai“, „Noapte co-

solatoare“, „Cântec sicilian“, „Romanță“ (Luna suride...) à cor. 1'50 ; Fasc. III-a 7 coruri bărbătești : „Imn“ (Pe cerul Bucovinei), „Cântec vânătoresc“, „Serenadă“ (Zefiru 'n melodie), „Salutare“, „Numele tău“, „Românul“, „Imn festiv“ à cor. 1'50 ; Fasc. IV-a 4 coruri mixte : „Oda ostașilor români“, „Frunză verde foi de albă“, „Cântecul Margaretei“, „Serenadă“ (Dormi ușor) à cor. 1'20 ; Fasc. V-a „La malurile Prutului“, vals pentru cor. bărb. cu acompaniament de pian à cor. 1'50 ; Fasc. VI-a coruri mixte : „Frunză verde mărgărit“ (cu sopran solo și acompaniament de pian), „Cât îi țara românească“ cu acompaniament de pian, „Noapte de primăvară“ (mezzo-sopran, tenor și bas cu acompaniament de pian și vioară) à cor. 1'50 ; Fasc. VII-a „Bătrânească“, horă pentru pian 50 bani ; Fasc. VIII-a „Hora detrunchiaților“, pentru pian 50 bani ; Fasc. IX-a „Peneș Curcanul“, horă pentru pian à 1 cor. ; Fasc. X-a „Potpouri de cântece naționale“ pentru pian à 2 coroane.

Albume :

Expoziția generală română à 2 cor. ; Expoziția generală română à 2'50 ; Amintiri din România (cu ilustrații colorate) à cor. 2'50 ; Porturi naționale à cor. 2'50 ; Din București à cor. 2'50 ; Din Ardeal à cor. 5 ; Din Bucovina à cor. 5 ; Amintiri din războiul independenței à cor. 1'50 ; Amintiri din războiul independenței (formată mare) broșat cor. 5 ; (format mare) legat cor. 6 ; Armata Română (format 52 X 43 cm.) legată în pânză, cu titlu aurit. Originalele lucrate de pictorul T. Ajdukiewicz à cor. 15 ; Albumul Armatei Române artistic legată (format 46—36 cm.) à cor. 22.

Teodor Romul Popescu, Din Carpați à cor. 1'50 ; Prin Turnu Roșu spre România à Cor 1'20.

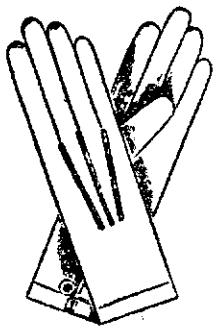
G. Dima, *Cântece și balade pentru o voce și pian* cu text român și german : 1. Dorința cor. 1'80 ; 2. De ce nu vii? cor. 1'80 ; 3. Peste vârfuri cor. 1 ; 4. Și dacă ramuri bat în geam cor. 1'30 ; 5. Somnoroase păsărele cor. 1'20 ; 6. Știi tu mândro? cor. 1 ; 7. Cântecul păstorului cor. 1'30 ; 8. Pe când soarele de vară cor. 1 ; 9. Biată inimă 'nșelată cor. 1'30 ; 10. Groza, baladă cor. 2'70 ; 11. Hotărâre cor. 1 ; 12. Noi trei cor. 1 ; 13. Ștefan Vodă și codru, baladă cor. 1'80 ; 14. Trădare 90 fil. ; 15. Cărcile cor. 1'30 ; 16. A venit un lup din crâng cor. 1'75. La fiecare caet să se adauge 10 fil. pentru porto.

I. Scarlatescu, Poeme românești : Pentru voce și piano à cor. 5.

Tablourile lui Grigorescu la Arad. La librăria Tribuna se află de vânzare 20 reproduceri de pe tablourile lui Grigorescu. Mărimea unui tablou cu passepartout cu tot e 67 X 28 cm. Bucata costă cor. 2'50 plus porto și embalage. Titlul tablourilor e următorul : Ciobănaș pe Valea Prahovei. Ovreei din Galiția. Primăvara. Rodica. La pășunc. La vatră. Nud. Bălciu la Bacău. Intoarcere dela bălciu. M. Sa Regele Carol I. Mica Bretonă. Interior ia Vitre. Tărănețu cu viței. Apus de soare la Barbison. Luerând. Horă. M. Sa Regina Elisaveta. Colț de atelier. Portretul pictorului. Pe plaiu. La cerere se pun în cadre moderne.

A. Bena, Nu m'abandona. Romanță pentru voce și piano à cor. 1'20 ; Sboar'al nopții negru flutur. Romanță pentru voce și piano à cor. 1'50.

G. Dima, *Cântece poporale românești pentru o voce cu acompaniament de pian* cu text român și german : 1. Mândruliță de demult cor. 1 ; 2. Jelui-maș și n'am cui cor. 1'30 ; 3. Vai mândruță dragi ne-avem cor. 1 ; 4. Hei, cei, măi! cor. 1'30 ; 5. De-ar fi trăznit Dumnezeu cor. 1'80 ; 6. Sub fereastra mândrii mele cor. 1'30 ; 7. O, ce veste minunată cor. 1 ; 8. Doamne Isuse Hristoase cor. 1 ; 9. Leagăn verde cor. 1 ; 10. O inimă întristată 90 fil. ; 11. Hop, țurcă-furcă! cor. 1 ; 12. Ciobanul, coroane 1'30.

Mănuși

bretele și jaretiere, impletitoare de ciorapi, cordele de gumă, perini de gumă pentru bolnavi,

frigatoare, precum și cele mai sigure prezervative igienice de gumă și bandaje — ciorapi de gumă se vând cu cele mai moderate prețuri la

GUIDO BECSI mănușer și bandagist **SIBIU**
(Nagyszeben) Reisporgasse nr. 7.

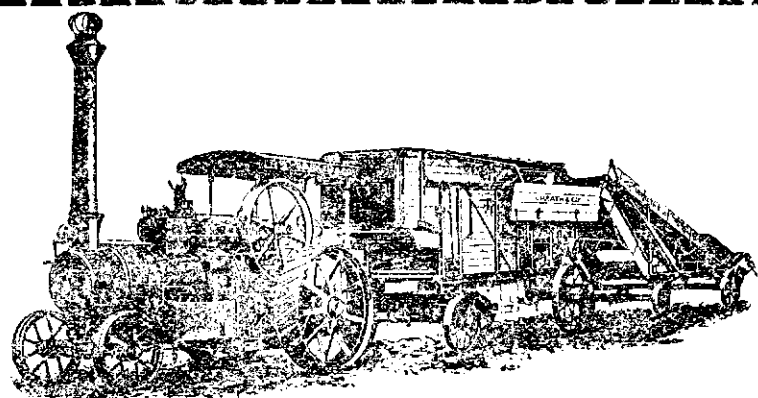
Valorizare de nisip

Cine are nisip mult, să ceară în interesul propriu, următoarele cataloage și prospecte:

- F. 3. Forme și unelte pentru pregătirea articolelor de beton.
- F. A. Fabricarea țiglei de beton, orânduită la lucru de mână.
- Cs. G. 4. Fabricarea țiglei de cement pentru lucru de mână.
- B. B. 1. Fabricarea blocurilor de beton.
- C. S. 1. Fabricarea tablelor mozaic și cement.

Să ceară totodată examinarea gratuită a nisipului, mergerea la fața locului a inginerului nostru și să examineze mașinile noastre de valorizarea nisipului.

Szántó és Beck, ingineri, fabrică de mașini pentru industria de nisip. **Budapest, VIII. Viola-u. 7.**

Umrath & Comp.

Budapest, V., Váci-körút 80.

Își recomandă fabricațiile sale și anume:

Locomotive de drum de sine umblătoare de 6, 8 și 10 HP.

Locomobile de 3—200 HP pentru scopuri economice și industriale.

Mașini de treerat (imblătit) cu putere de vapor, motorică, mînat cu cai și cu mîna; mai departe: pluguri, grape, tăvăluguri, triore.

Mașine de sămănat.

Vânturători.

Batoze de curățit porumb.

Tocători de paie și nutreț.

Mașine de tăiat sfeclă.

Tumbe de stropit cu suc de gunoi în executarea cea mai bună,

cu prețuri moderate și condițiuni favorabile de solvire.

Catalog de prețuri românesc trimitem gratis și franco.

Correspondență română.

Mașine de cosit și secerat.

Zdrobitori de struguri.

Prese de struguri.

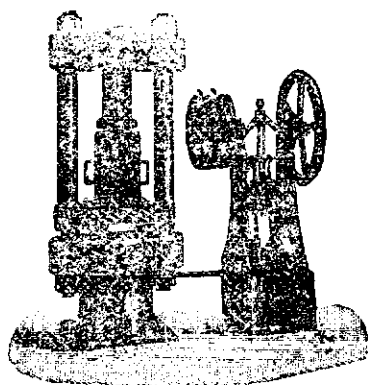
Morișche de uruit.

Pompe de fântâni și

Májerszky Barnabás

fabricant de mașini

in **Nyiregyháza.**

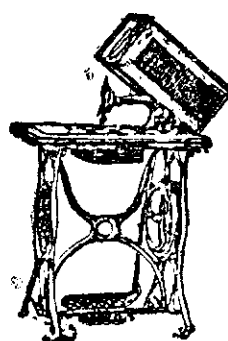

Fabrichează după o experiență bogată ca specialitate

prese de olei mînate cu apă.

Piue de olei, construcție simplă și complicată. Prăjitori de olei pentru încălzire cu aburi ori foc. Teasc pentru sămburi de bostan. Mașini pentru perfecționarea oleului și aranjamentul complet pentru fabricarea oleului. Unelte de melițat floarea soarelui, ș. a.

Exportul până acum în 237 uzine.

Leitner Sándor

mechanic și electrotehnic
Cluj—Kolozsvár,

Strața Deák Ferencz Nrul 30.

Vinde și repară pe lângă prețuri moderate: case de bani, biciclete,

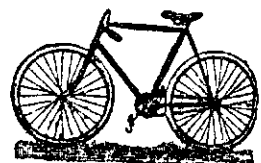
mașini de cusut, gramafone

și mașini de scris. — Primește

ori-ce muncă de bransă, precum: în-

troducerea soneriilor, a lumini de

electrice și a diferitelor motoare.

Ligeti Sándor,

colorator de geamuri, atelier industrial pentru mozaicuri de sticlă și rame de aramă.

Budapest,

IV. Papnevelde-utca 8. sz.

Lucrează artistic geamuri de biserică colorate, mozaicuri de sticlă și rame de aramă dela cele mai simple până la cele mai complicate, cu prețuri moderate. — Geamurile aproape tuturor bisericilor graț. sunt lucrate în atelierul meu, între cari și ferestrele bisericii noi zidite din Szász-Ujfalu (lângă Aiud) toate sunt lucrate în atelierul meu propriu.